

CASHECH HNÀI PATO MANGAI HNÀI
Phân Chỉ Nam (Tiếng Hrê)

CASHECH HNÀI

TÌNH JÔQ

Em Học Toán Cho Các Sắc-Tộc

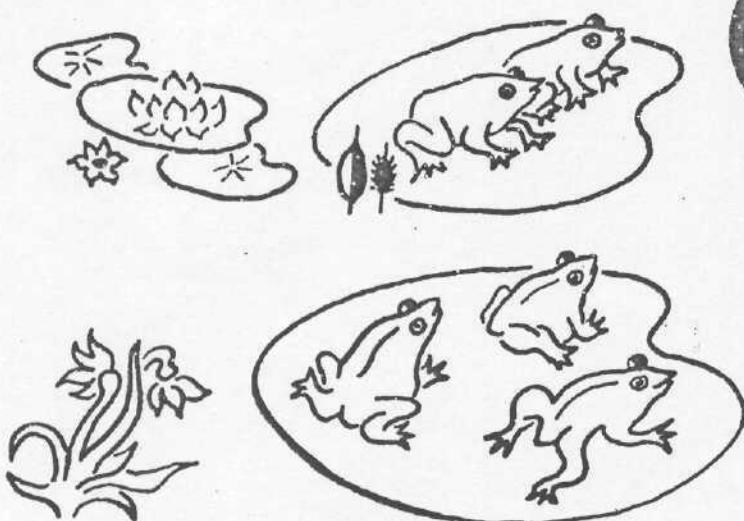
1

LÒP PASÈM

Lớp Võ Lòng

2

3

TRUNG-TÂM CASHECH JÀIQ HNÀI HỌC
Bài Mangai Hnài Pato Broq Âm Cashech

HRE
TEACHER'S GUIDE
FOR ARITHMETIC

Trung-Tâm Học-Liệu
Bộ Giáo-Dục Xuất-BẢN
1971

CASHECH HNÀI PATO MANGAI HNÀI
 Phân Chi' Nam (Tiếng Hrê)
 Tỉnh: Quang-Ngai

CASHECH HNÀI TÌNH JÔQ

Em Học Toán Cho Các Sắc-Tộc

Primary grade teacher's guide for arithmetic

NFT 9452

LÒP PASÈM
 Lớp Võ Lòng

TRUNG-TÂM CASHECH JÀIQ HNÀI HỐC

Trung-Tâm Học-Liệu

Bài Mangai Hnài Pato Broq Ăm Cashech
 Bộ Giáo-Dục Xuất Bản

1971

LỜI TỰA

Sách này soạn để hướng-dẫn việc dạy toán-pháp cho trẻ em sắc-tộc. Phần học-sinh là một quyển sách hình, có thể dùng cho bất cứ ngôn-ngữ nào. Cùng với phần học-sinh, chúng tôi đã soạn phần chỉ-nam này để giúp đỡ và hướng-dẫn giáo-viên trong việc giúp cho trẻ em làm quen với các con số và dạy trẻ em những khái-niệm căn-bản về toán-pháp.

Điều tối quan-trọng là làm thế nào cho trẻ em thích-thú khi mới bắt đầu làm quen với toán-pháp. Ngoài ra, việc đưa trẻ thấu hiểu những khái-niệm chính-yếu của toán-pháp cũng rất cần-thiết. Lúc ấy, trẻ mới có một căn-bản vững-chắc để theo học toán-pháp ở các lớp trên.

Nếu được áp-dụng đúng-dắn, những lời chỉ-dẫn trong sách này sẽ hướng-dẫn và giúp đỡ giáo-viên rất nhiều trong việc dạy các bài học trong sách toán-pháp.

Ấn-hành trong khuôn-khổ chương-trình
hợp-tác giũa:

Bộ Văn-Hóa Giáo-Dục

Bộ Phát-Triển Sắc-Tộc

Viện Chuyên-Khảo Ngữ-Học

Cơ-Quan Phát-Triển Quốc-Tế Hoa-Kỳ

tại Việt-Nam

YINEQ HNÀI
TÌNH JÔQ CASHECH I

<u>Apot I. Padeang</u>	<u>Hla Hoc</u>	<u>Hla Hnài</u>
1. Hadro phàn ma càn, phàn ma 'yoh.....	9-10	13
2. Hadro phàn ma yêu càn diq jaq (hrin) va yêu 'yoh diq jaq ...	11-13	13-14
3. Hadro phàn ma yêu bac va yêu 'biaq	14-16	14-15
4. Hadro phàn pasèm va palùch	17-18	15-16
5. Hnài padeang hlai	19	16
 <u>Apot II. Sôq 1</u>		
1. Hnài hadro sôq 1, achràm rèn va achràm achinh sôq 1.	20-22	17
2. Hnài hadro ca yineq ma leq hatroq ca yineq ma aih	23-24	17-18
3. Raih dahvèq loq kiac 'bunh moiq pôm va achinh sôq 1	25	18-19
 <u>Apot III. Sôq 2</u>		
1. Hnài hadro sôq 2, achràm rèn va achràm achinh sôq 2	26-28	20-21
2. Raih dahvèq loq kiac 'bunh baiq toq va achinh sôq 2	29	21
3. Jôq ta'mót tam loh 2.....	30-32	21-23
4. Oi hnài jôq ta'mót tam loh 2	33-35	23-24
5. Hnài hlai sôq 1 va sôq 2.....	36-37	24
 <u>Apot IV. Sôq 3</u>		
1. Hnài hadro sôq 3, achràm rèn va achràm achinh sôq 3	38-39	25
2. Raih dahvèq loq kiac 'bunh ĩnh 1 trùh 3 toq va achinh sôq 1 - 3	40-41	25-26
3. Jôq ta'mót tam loh 3	42-43	26-28
4. Oi hnài jôq ta'mót tam loh 3.....	44-46	28-29
5. Jôq yoc 'noh ĩnh sôq 2 va sôq 3	47-49	29-30
6. Oi hnài jôq yoc 'noh ĩnh sôq 2 va sôq 3	50-51	30-31
 <u>Apot V. Sôq 4</u>		
1. Hnài hadro sôq 4, achràm rèn va achràm achinh sôq 4	52-53	32
2. Raih dahvèq loq kiac 'bunh ĩnh 2 trùh 4 toq va achinh sôq 2 - 4	54	33
3. Jôq ta'mót tam loh 4	55-58	33-35

Apot V. Sôq 4 (Oï tiaq)Hla Hoc Hla Hnai

4. Hnai hñai jôq ta'mót tam.....	59	35
5. Oi hnai jôq ta'mót tam loh 4	60-61	35-36
6. Jôq yoc 'noh ïnh sôq 4	62-65	36-38
7. Hnai hñai jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh.....	66-67	38

Apot VI. Sôq 5

1. Hnai hadro sôq 5, achram rèn va achram achih sôq 5.....	68-69	39
2. Râih kiac 'bunh ïnh 3 trùh 5 toq va achih sôq 3 - 5	70	40
3. Jôq ta'mót tam loh 5	71-73	40-41
4. Oi hnai jôq ta'mót tam loh 5	74-76	41-42
5. Jôq yoc 'noh ïnh sôq 5	77-79	42-43
6. Hnai hñai rèn ïnh sôq 1 trùh sôq 5, ïnh sôq 5 trùh sôq 1...	80-83	43-44

Apot VII. Sôq 0

1. Hnai hadro sôq 0, achih va rèn sôq 0.....	84-86	45-46
2. Jôq ta'mót tam ma i sôq 0	87-88	46-47
3. Jôq yoc 'noh ma i sôq 0	89-90	47
4. Jôq yoc 'noh loh sôq 0	91-92	48
5. Hnai hñai jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh, ïnh sôq 0 trùh sôq 5	93-96	48

TÌNH JÔQ CASHECH II

Apot I. Sôq 6

1. Hnai hñai 1 - 5.....	9	51
2. Hnai hadro sôq 6, achram rèn va achram achih sôq 6.....	10-11	51-52
3. Râih dahvèq loq kiac 'bunh ïnh 4 trùh 6 toq va achih sôq 4 - 6	12-13	52
4. Jôq ta'mót tam loh 6	14-16	52-54
5. Oi hnai jôq ta'mót tam loh 6.....	17-18	54
6. Jôq yoc 'noh ïnh sôq 6	19-20	55
7. Hnai hñai	21-23	55-56

Apot II. Sôq 7

1. Hnai hadro sôq 7, achram rèn va achram achih sôq 7	24-26	57-58
2. Jôq ta'mót tam loh 7	27-30	58-59

Apot II. Sôq 7 (Oi tiaq)

	<u>Hla Hoc</u>	<u>Hla Hnai</u>
3. Oi hnai jôq ta'mót tam loh 7	31-32	59-60
4. Jôq yoc 'noh īnh sôq 7.....	33-34	60-61
5. Hnai hlai	35-37	61-62

Apot III. Sôq 8

1. Hnai hadro sôq 8, achram rèn va achram achih sôq 8	38-40	63-64
2. Jôq ta'mót tam loh 8.....	41-44	64-65
3. Oi hnai jôq ta'mót tam loh 8	45-46	65-66
4. Jôq yoc 'noh īnh sôq 8.....	47-48	66-67
5. Hnai hlai	49-52	67-68

Apot IV. Sôq 9

1. Hnai hadro sôq 9, achram rèn va achram achih sôq 9	53-55	69-70
2. Jôq ta'mót tam loh 9.....	56-57	70-71
3. Rèn sôq īnh sôq 1 trùh sôq 9	58-60	71-72
4. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh sam sôq 9	61-62	72
5. Jôq ta'mót tam piq tq sôq	63-65	72-74
6. Hnai hlai	66-67	74

Apot V. Sôq 10

1. Hnai hadro sôq 10, achram rèn va achram achih sôq 10	68-70	75-76
2. Jôq ta'mót tam loh 10	71-73	76-77
3. Rèn īnh sôq 0 trùh sôq 10.....	74-76	77
4. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh sam sôq 10.....	77-78	78
5. Hnai hlai	79-80	78
6. Oi hnai hlai	81-83	79

Apot VI. Hadro sôq jat va sôq rah (sôq 10 - 19)

1. Sôq 10 - 13	84-85	80-82
2. Sôq 14 - 17	86-87	82
3. Sôq 18 - 19 va hnai hlai	88-90	82-83
4. Jôq ta'mót tam sam sôq 11 - 19	91-92	83-85
5. Jôq yoc 'noh sam sôq 11 - 19.....	93-94	85-86
6. Hnai hlai	95-96	86

Apot VII. Hadro sôq jât va sôq rah (Sôq 20 - 100)

	<u>Hla Hoc</u>	<u>Hla Hnai</u>
1. Sôq 20 - 25	97-98	87-88
2. Sôq 26 - 30	99-100	88
3. Hnai hlai	101	88
4. Sôq 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100	102-104	88-89
5. Sôq 31 - 99	105-108	90
6. Rèn ĩnh sôq 1 trùh 100	109-111	90-91
7. Rèn blioi yùp sam baiq	112-113	91-92

Apot VIII. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh ĩnh sôq 1 trùh sôq 99.

1. Jôq ta'mót tam ĩnh sôq 1 trùh sôq 99.....	114-115	93-94
2. Jôq yoc 'noh ĩnh sôq 1 trùh sôq 99	116-117	94-95
3. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh sam jât	118-119	95-96
4. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh hòm ĩnh sôq 1 trùh sôq 99... .	120-121	96-97
5. Hnai hlai	122-123	97

Apot IX. Hoc viac 'bac.

1. Canaq hèo 1 đồng	124-127	98-99
2. Canaq hèo 5 đồng, 10 đồng, va 20 đồng	128-130	99
3. Jôq ta'mót tam 'bac.....	131-133	99-100
4. Rot sam 'bac	134-137	100-101
5. Hnai hlai	138-140	101

Apot X. Vêh

1. Loang manih (thuac)	141-142	102-103
2. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh sam manih	143-144	103-104

* * * * *

TÌNH JÔQ CASHECH I

APOT I PADEANG

'Boi 1. Hadro phàn ma càn, phàn ma 'yoh.

Hla 9

1. Dèch canhè cashech lòiq vĩ oh jah sau hnoq 'mù coq.
2. Dôi: "Ngen coq cô. Va hāq ta atoq ùh?"
Vaq ca hmàng gòm bà vĩ oh tèo hìai.
3. Bòch: "Coq ma leq ma yêu càn?"
"Coq ma leq ma yêu 'yoh?"
4. Raih moiq ngai lam trùh pachô coq ma yêu càn loq ccq yêu 'yoh.
Nhet broq 'màng aih toq leq yàng lòiq thê toq leq ngai jah pachô.
5. Thê vĩ oh pèh cashech deh cheac (...da deh) oi ta hapeac jàiq ma i coq ma càn va coq ma 'yoh.
6. Thê vĩ oh pachô coq ma càn hòiq, hê khôi pachô coq ma 'yoh oi ta cashech deh cheac.

Hla 10

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac hnoq i 'mù hnìm.
2. Thê vĩ oh pachô deh 'mù hnìm ma yêu càn. Vaq ca ti ngen vĩ oh pachô 'mù hnìm yêu càn loq ùh.
3. Thê vĩ oh pachô deh 'mù hnìm ma yêu 'yoh. Vaq ca ti ngen vĩ oh pachô 'mù hnìm yêu 'yoh loq ùh.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jàiq cô. Vaq ca dôi bac yàng: "càn, yêu càn, 'yoh, yêu 'yoh".

'Boi 2. Hadro phàn ma yêu càn diq jaq (...hrìn) va yêu 'yoh diq jaq.

Hla 11

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac hnoq i 'mù ia īnh 'nheq.
2. Thê vĩ oh pachô deh 'mù ia ma yêu càn diq jaq. Vaq ca ti ngen vĩ oh pachô 'mù ia yêu càn diq jaq loq ùh.
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jàiq cô.

Vaq ca ti ngen vĩ oh pachô 'mù yêu càn dìq jaq rèm yàng loq ùh.

Hla 12

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac hnoq i coq ĩnh 'nhèq.
2. Hnài 'mù ta hapeac cô bu dàng khôi hnài 'mù ta hapeac jaiq 11.

Hla 13

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac hnoq i 'mù ia va cani ĩnh 'nhèq.
2. Thê vĩ oh pachô deh 'mù ia ma yêu 'yoh dìq jaq. Vaq ca ti ngen vĩ oh pachô 'mù ia ma yêu 'yoh dìq jaq loq ùh.
3. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

'Boi 3. Hadro phàn ma yêu bác va yêu 'biaq.

Hla 14

1. Dèch canhè cashech lòiq vĩ oh jah sau hnoq i 'mù yiprê.
2. Bòch: "Cacleq cô?" Gòm vĩ oh tèo hlài.
3. Hê khôi dôi: "Joq. I baiq phàn 'mù yiprê. Mòiq phàn ĩnh 'nhèq, mòiq phàn ĩnh 'niq. Phàn 'mù ma leq ma yêu bác?"
4. Thê mòiq ngai lam trùh pachô phàn 'mù yiprê ma yêu bác.
5. Bòch: "Phàn 'mù ma leq ma i yiprê yêu 'biaq?"
6. Thê mòiq ngai lam trùh pachô 'mù yiprê ma yêu 'biaq.
7. Thê vĩ oh pèh deh cashech oi ta hapeac jaiq ma i 'mù yiprê.
8. Thê vĩ oh pachô phàn 'mù ma i yiprê yêu bác. Hê khôi thê vĩ oh pachô phàn 'mù ma i yiprê yêu 'biaq. Vaq ca ti ngen vĩ oh pachô deh 'mù ma troq loq ùh.

Hla 15

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac hnoq i 'mù dôi chrong poa ĩnh 'nhèq.
2. Thê vĩ oh pachô phàn 'mù ma leq i dôi chrong ma yêu bác. Vaq

ca ti ngen vĩ oh pachô troq loq ùh. Ai thê vĩ oh rèn.

3. Thê vĩ oh pachô phàn 'mù ma leq i dôi chrong ma yêu 'biaq. Ti ngen vĩ.
4. Oi hnai 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 16

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i teo chûq.
2. Thê vĩ oh ngen teo chûq ta troang pasèm ĩnh 'nhèq, hê pachô teo chûq phàn ma leq yêu bắc.
3. Thê vĩ oh pachô phàn ma leq yêu 'biaq ta troang pasèm ĩnh 'nhèq.
4. Oi hnai 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

'Boi 4. Hadro phàn pasèm va palùch.

Hla 17

1. Dèch canhè cashech lòiq vĩ oh jah sau hnoq 'mù sàc chìm ĩnh 'nhèq.
2. Pachô sàc chìm ĩnh pasèm, rai dôi: "Cô sàc chìm ĩnh pasèm ngoi troang."
3. Pachô sàc chìm ĩnh palùch rai dôi: "Cô sàc chìm palùch troang."
4. Thê moiq ngai lam trùh pachô sàc chìm ĩnh pasèm.
5. Thê moiq ngai ma crài trùh pachô sàc chìm ĩnh palùch.
6. Thê moiq ngai trùh pachô 'mù choang ĩnh pasèm.
7. Oi hnai 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 18

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac ma i 'mù catap ĩnh 'nhèq.
2. Thê vĩ oh pachô deh catap ĩnh pasèm. Ti ngen vĩ oh pachô troq loq ùh.
3. Thê vĩ oh pachô deh catap ma ĩnh palùch. Ti ngen vĩ oh pachô

troq loq ùh.

4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

'Boi 5. Hnài padeang hlài.

Hla 19

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mù goc īnh 'nhèq.
2. Thê vĩ oh pachô deh goc ma yêu càn diq jaq. Ti ngen vĩ oh pachô troq loq ùh.
3. Thê vĩ oh pachô hatùq ma leq ma bu lem ca goc ma yêu càn diq jaq.
4. Thê vĩ oh pachô goc ma yêu 'yoh diq jaq.
5. Thê vĩ oh pachô hatùq ma leq ma bu lem ca goc ma yêu 'yoh.
6. Thê vĩ oh ngen troang ma i 'bàn, hê pachô 'bàn īnh pasèm.
Khôi ca aih thê vĩ oh pachô 'bàn īnh palùch.
7. Thê vĩ oh ngen paninh sam cau-shu, hê pachô phàn 'mù ma i paninh yêu bac. Khôi ca aih thê vĩ oh pachô phàn 'mù ma i paninh yêu 'biaq.
8. Tàng vĩ oh 'nhòq loq ma ro phàn ma leq ta hapeac jaiq ma hnài hlài cō, mangai hnài khòh hnài hlài 'boi ma khôi song hōc ma vĩ oh 'nhòq loq ma ro aih.

* * * * *

APOT II SÔQ 1

'Boi 1. Hnai hadro sôq 1, achràm rèn va achràm achìh sôq 1.

Hla 20.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq 'mù din.
2. Dôi ca vì: "Ngen din cô. I möiq pôm din. Hāq oi ĩnh trôm möiq pôm 'mù sôq 1 càn. I toq leq toq din oi ĩnh trôm sôq 1?"
3. Thê vì oh ngen sôq 1 ta mùm hapeac jàiq. Dôi: "Cô hadai sôq 1. Pi oh dôi möiq beq."
4. Achìh sôq 1 ta ban achìh rai dôi: "Cô sôq 1, pi oh dôi möiq beq." Pachô sôq 1, rai bòch vì oh sôq cô cacleq.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i din ĩnh trôm sôq 1.
6. Thê vì oh ngen sôq 1 'yoh ta mùm jàiq va chaq teo tinh toang (X). Thê vì hmàt hadrang tì ti nòi teo tinh toang, tiaq mùh rang lòiq achìh sôq 1. Thê vì oh broq 'màng aih rai dôi: "Bèn pasèm ti teo tinh toang lót toc. Khôi ca aih bèn loh ma jang lòiq broq via sôq 1.

Hla 21.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac i 'mù möiq pôm coq.
2. Bòch: "Toq leq toq coq?"
"Sôq cleq ĩnh 'niq ca coq?"
3. Thê vì oh lòiq hadrang tì ti sôq 1 achràm achìh bu dàng vì khôi achràm ta hapeac jàiq 20. Bahmàng ca vì sam bà, achìh sôq 1 'màng leq.
4. Thê vì oh achìh möiq troang sôq 1 ta jàiq achìh vì hāq.

Hla 22.

1. Thê vì oh chaq hapeac jàiq ma i coq, asêh, miu va capò.
2. Bòch: "Sôq cleq pah 'ngeo ca coq?"
"Toq leq toq coq?"

3. Bòch: "Ính 'niq ca 'mù coq, 'mù cleq?"
Vì hǎq khòh tèo hlài: "Mòiq pôm asêh." Tàng vì tèo hlài:
"Asêh.", bòch hòm: "Mahāq i toq leq toq asêh?"
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jàiq cō.
5. Thê vì oh achih toq 'biaq troang sôq 1 ta jàiq achih vì hǎq.

'Boi 2. Hnài hadro ca yineq ma leq hatroq ca yineq ma aih.

Hla 23.

1. Thê vì oh chaq hapeac jàiq ma i 'mù ca ính 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq pleang ca?"
"Ca ti tiaq caq cleq?"
"Ca ti tiaq toq leq toq oac?"
3. Dôi: "Troq. Oi ta cō i mòiq pleang ca ti tiaq mòiq pôm oac oi ta deac.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jàiq cō.
Pato 'màng cō: a. 1 pôm gèq, hatroq ca 1 pôm ban.
b. 1 hadrang hla clinh ính 1 pôm loang.
c. 1 pôm loang achih, hatroq ca 1 pôm jàiq achih.
d. 1 pôm 'mài, par jràp ti reang 1 hadrang.

Hla 24.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i cani va 'bôp ính 'nhèq.
2. Dôi: "Ngen cani. I toq leq toq cani?"
3. Thê vì oh pachô cani va cadroang ma i 1 pôm 'bôp.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jàiq cō. Thê vì oh pachô 1 pôm sùt hatroq ca 1 hadrang reang, 1 pôm dôi chrong hatroq ca 1 pôm nanoch (sìh), 1 ngai gu cadri hatroq ca 1 pôm acleang.

'Boi 3. Ràih dahvèq loq kiac 'bunh möiq pôm va achìh sôq 1.

Hla 25.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i taloc li, yiprê va chìm ình 'nhèq.
2. Bòch: "Sôq cleq oi ình sèm troang?"
3. Dôi: "Ràih dahvèq loq kiac 'bunh möiq pôm oi ta troang beq. Pi oh khôi ràih pachô cacleq?" Vì oh khòh tèo hlài: "Möiq pôm yiprê."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Palùch atiq, hnài hlài sam bà, dôi: "Bèn khôi ràih 1 pôm yiprê, 1 pleang kèt òa, 1 pôm asêh, 1 pôm coq."
6. Thê vì oh achìh toq leq troang sôq 1 ta jaiq achìh vì häq.

* * * * *

APOT III SÔQ 2

'Boi 1. Hnài hadro sôq 2, achràm rèn va achràm achìh sôq 2.

Hla 26.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq cani.
2. Dôi: "Ngen cani. I baiq toq cani. Va hǎq oi ĩnh trôm sôq 2 càn.
3. Thê vì oh ngen sôq 2 ta mùm hapeac jàiq. Dôi: "Cô hadai sôq 2.
Pi oh dôi baiq beq."
4. Achìh sôq 2 ta ban achìh rai dôi: "Cô sôq 2, dôi baiq beq."
Pachô sôq 2 rai bòch vì sôq cleq.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i cani ĩnh trôm sôq 2.
6. Thê vì oh ngen sôq 2 ta mùm hapeac jàiq, hê chaq teo tinh toang (X). Thê vì oh hmàt hadrang tì ti nòi tiaq teo mùh rang lòiq achìh sôq 2. Thê vì oh rai broq 'màng aih, rai dôi: "Bèn pasèm ta teo tinh toang toc gut loh, hê pot dàng gat ma jang lòiq broq via sôq 2.

Hla 27.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i bubi.
2. Bòch: "Pi oh i hnoq toq leq toq bubi?"
"Mòiq apah ca bubi i sôq cleq?"
3. Thê vì oh hmàt hadrang tì ti sôq 2, achràm achìh sôq aih bu dàng khôi achìh ta hla sôq 26. Bahmàng sam bà raninh achìh jò vì rai achìh sam hadrang tì.
4. Thê vì oh achìh mòiq troang sôq 2 ta jàiq achìh vì hǎq. Jò vì rai achìh rai ti ngen vì achìh troq loq ùh.

Hla 28.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i 'bàn ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "Pah 'ngeo ca 'bàn i sôq cleq?"

"I toq leq toq 'bàn?'"

3. Bòch: "I sôq cleq oi rèm troang hatiù?"
4. Bòch: "Apah ca sôq 2, pi oh hnoq i cleq?" Vì oh khòh tèo hlài: "I 2 toq prèt." Tàng vì dôi toq prèt dech, mangai hnài khòh bòch hlài: "Mahāq i toq leq toq prèt?"
5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

'Boi 2. Ràih dahvèq loq kiac 'bunh baiq toq va achìh sôq 2.

Hla 29.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i dôi chrong, taloc li va diah (dòt) īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I sôq cleq oi īnh sèm troang?"
3. Bòch: "Ràih dahvèq baiq toq oi ta troang beq. Pi oh ràih cleq?" Vì oh khòh tèo hlài: "Baiq toq taloc li."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi oi ta hapeac jaiq cô.
5. Trùh palùch, khòh hnài hlài diq ca hapeac jaiq cô.sam bà: "Bèn khôi jah chaq 2 toq taloc li, 2 toq padòng, 2 toq chìm, 2 toq bih."
6. Thê vì oh achìh toq leq troang sôq 2 ta jaiq achìh vì häq.

'Boi 3. Jôq ta'mòt tam loh 2.

Hla 30.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ta cadroang?"
"Sôq cleq īnh 'niq ca cadroang?"
3. Hnài hlôi 'màng aih diq ca cadroang ma i 2 toq teo chùq.
4. Bòch: "Dìq ca teo chùq oi ta cadroang, nòi chùq tiaq ca dabau ùh?" Vì oh khòh tèo hlài: "Uh." Hê khôi hnài vì, 'nheac ca teo chùq oi ti nòi crài ca dabau ùh nhet toq leq. Mahāq nà ma nhet, rèm toq cadroang i 2 toq teo chùq.
5. Patiah 'màng cô: Yoc 1 pôm hmo, èh yoc tam 1 pôm hmo ta'mòt loh 2. Patiah tam sam loang achìh, cashech, cleq clài, lòiq

- hnài vὶ oh 1 tam (+) 1, aih 2.
6. Achìh ta ban achìh tiaq cadroang yēu yōh ma dìq baiq pah ma i 1 pōm 1 pōm teo chùq, hê achìh sôq īnh 'niq ca hāq.
 7. Bòch: "Sôq cleq īnh 'niq ca teo chùq pah 'ngeo?"
"Sôq cleq īnh 'niq ca teo chùq pah 'ma?"
 8. Pachô baiq toq teo chùq rai bòch: "Tàng bèn i 1 pōm teo chùq, èh tam 1 pōm teo chùq hòm, aih loh toq leq toq teo chùq?"
 9. Thê vὶ oh ngen teo tam (+) ta 'ne baiq toq sôq 1. Hnài vὶ rèn 'màng cō: "1 tam 1." Thê vὶ oh rèn pajum. Khôi ca aih bahmàng ca vὶ 1 tam 1 loh 2. (1 + 1 = 2)
 10. Thê vὶ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i teo chùq ta cadroang.
 11. Hnài hlài viac teo chùq ta cadroang.
 12. Bòch: "Sôq cleq īnh 'niq ca hla?"
"I toq leq hadrang hla?"
 13. Bòch: "Sôq cleq īnh 'niq ca cadêq?"
"I toq leq toq cadêq?"
"1 tam (+) 1 loh sôq cleq?"

Hla 31.

1. Thê vὶ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i ca va cadêq īnh 'nhèq.
2. Bòch: "Oi īnh pasèm troang īnh 'nhèq, i sôq cleq?"
3. Dôi: "Pì oh ràih dahyèq loq kiac 'bunh 1 pōm oi ta troang beq.
Pì oh ràih cleq?" Vὶ oh khòh tèo hlài: "1 pleang ca."
4. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jàiq cō.

Hla 32.

1. Thê vὶ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i ia hmòng īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq ia hmòng oi ta cadroang?"

3. Dôi: "Pi oh pachô sôq cleq ma dôi i toq leq toq ia hmòng oi ta cadroang.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

'Boi 4. Oi hnài jôq ta 'mòt tam loh 2.

Hla 33.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i idon īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq idon?"
"I sôq cleq īnh 'niq ca idon?"
"Teo ta 'ne baiq toq sôq 1, yineq häq cacleq?" Vi oh khòh tèo hlài: "Teo tam." Aih "1 tam 1 loh 2" loq "ta'mòt sôq 1 pajum sôq 1."
3. Dôi: "Pi oh ngen teo ta 'ne sôq 1 va sôq 2. Teo cō yineq häq ta atoq, loq loh, loq aih.
1 + 1 ta atoq 2.
1 + 1 loh 2.
1 + 1 aih 2.
4. Thê vì oh ngen 'boi jôq va rèn pajum "1 tam 1 ta atoq 2" (loq 1 tam 1 loh 2.)
5. Bòch: "I toq leq toq bìh?"
"Mòiq apah ca bìh i sôq cleq?"
6. Dôi: "Sôq aih ma achih tiaq cloh dabau dinh dròi, mahäq hadai rèn häq 1 tam 1 ta atoq (loh) 2. Ngen i teo chot pagat ta 'ne sôq 1 va sôq 2. 'Màng aih sôq īnh 'nhèq ca teo pagat ta atoq ca sôq īnh 'niq.
7. Hnài vì oh jôq hlài 'boi īnh 'niq ca idon.

Hla 34.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i chùa īnh 'nhèq.
2. Thê vì oh achih hlài $1 + 1 = \boxed{\quad}$ ta jaiq achih vì, hê khôi achih tèo sôq ma troq oi ta 'ne cadrcang nganom.

3. Ti ngen vὶ häq achinh tèo troq loq ùh.
4. Atiq ca aih vὶ oh khôi song achinh tèo, khòh rèn pajum ca vὶ häq 'màng cō raq: "Ngen chùa. Pôm chùa pajum 1 pôm chùa aih 2 toq chùa. 1 tam 1 ta atoq 2. 1 + 1 = 2.
5. Hnài hlài 'boi apot īnh 'niq ta hla sôq 33.

Hla 35.

1. Hnài tiaq bu dàng hapeac jaiq 34.

'Boi 5. Hnài hlài sôq 1 va sôq 2.

Hla 36.

1. Thê vὶ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i roih īnh 'nhèq.
2. Thê vὶ oh ngen rèm toq 'mù, hê khôi achinh rason sôq 'mù toq leq toq oi ta jaiq achinh. Vὶ khòh achinh 'màng cō: 1
2
2

Hla 37.

1. Thê vὶ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i teo chùq rèm toq cadroang.
2. Thê vὶ oh achinh rason ta jaiq achinh rèm cadroang möiq cadroang i toq leq teo chùq. Vὶ oh khòh achinh 'màng cō: 1
2
2
1 + 2
1
1 + 2

* * * * *

APOT IV SÔQ 3

'Boi 1. Hnài hadro sôq 3, achràm rèn va achràm achìh sôq 3.

Hla 38.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq 'mù yiprê.
2. Dôi: "Ngen 'bài yiprê oq. I piq toq yiprê. Vì häq oi ĩnh trôm sôq piq càn. I toq leq toq yiprê ĩnh trôm sôq 3 càn?"
3. Thê vì oh ngen sôq 3 oi ti mùm hapeac jaiq. Dôi: "Cô hadai sôq 3. Pi oh dôi piq beq."
4. Achìh sôq 3 ta ban achìh rai dôi: "Cô sôq 3. Dôi piq beq." Pachô sôq 3 rai bòch vì oh sôq cleq.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i piq toq yiprê oi ĩnh trôm sôq 3 càn.
6. Thê vì oh ngen sôq 3 'yoh oi ta mùm hapeac jaiq, chaq teo X, hmàt hadrang tì, hê khôi tiaq mùh rang lòiq achìh via sôq 3. Thê vì oh broq 'màng aih toq leq yàng rai dôi ca vì: "Bèn pasèm achìh ĩnh teo X gut vavenh, lùi toq "biaq gut vavenh hòm."

Hla 39.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mù doc.
2. Bòch: "Pi oh i hnoq toq leq toq doc?"
"Sôq cleq ĩnh 'niq ca doc?"
3. Thê vì oh hmàt hadrang tì ti sôq 3, achràm achìh bu dàng vì häq khôi broq oi ta hapeac jaiq 38. Bahmàng sam bà raninh achìh jò vì rai achìh sam hadrang tì.
4. Thê vì oh achìh möiq troang sôq 3 oi ta jaiq achìh vì. Ti ngen vì achìh troq loq ùh.

'Boi 2. Ràih dahvèq loq kiac 'bunh ĩnh 1 trùh 3 toq va achìh sôq 1-3.

Hla 40.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mù padòng, 'mù chòt ùnh, vì doc ĩnh 'nhèq.

2. Bòch: "Sôq cleq oi īnh sèm troang?"
3. Dôi: "Pi oh rāih dahvēq loq kiac 'bunh 3 toq oi ta troang oq.
Pi oh khōi rāih cleq? Ví oh khōh tēo hlài: "3 toq padòng."
4. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jàiq cō.
5. Khōi hnài dìq ca 'boi, hnài hlài sam bà, dôi: "Bèn khōi rāih 3
toq padòng, 3 toq roih, 3 toq acleang va 3 toq cashech."
6. Thê vì oh achìh möiq troang sôq 3 oi ta jàiq achìh vì.

Hla 41.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i 'mù cadêq,
kêuq va reang.
2. Bòch: "I sôq cleq oi īnh sèm troang?"
3. Dôi: "Pi oh rāih dahvēq loq kiac 'bunh 3 toq oi ta troang oq.
Pi oh rāih cleq?" Ví oh khōh tēo hlài: "3 toq cadêq."
4. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jàiq cō.
5. Thê vì oh achìh möiq troang sôq 1, möiq troang sôq 2, möiq
troang sôq 3.

'Boi 3. Jôq ta'mót tam loh 3.

Hla 42.

1. Achìh ta ban achìh tiaq troang pasèm īnh 'nhèq.
2. Bòch: "Sôq cleq möiq apah īnh gòng ca cadroang cō?"
3. Achìh troang baiq hê bòch: "Sôq cleq möiq apah īnh gòng ca
cadroang cō? I toq leq toq teo chûq īnh trôm ca cadroang?"
4. Oi hnài troang piq va troang pun hadai 'màng aih dìq.
5. Bòch: "Dìq ca teo ta cadroang, nòi chûq tiaq ca dabau ùh?"
Ví oh khōh tēo hlài: "Uh." Khōi ca aih hnài vì oh, 'nheac ca
teo chûq oi ti nòi crài ca dabau, ùh nhet toq leq. Mahăq nà ma
nhet rèm toq cadroang i 3 toq teo chûq.
6. Patiah ca vì oh hnoq, 2 + 1 va 1 + 2 hadai tiah ca dabau 'màng
cō: Yoc baiq toq hmo (loq cleq) hê khōi 'mót tam 1 pôm hmo hòm.

- Atiq ca aih yoc 1 pôm hmo 'mòt tam 2 toq hmo hòm.
7. Achinh troang ma i 2 + 1 ta ban achinh.
 8. Boch: "Sôq cleq inh pasem ta troang?"
"Teo oi ta 'ne jôq aih teo cleq?"
 9. Thê vi oh rèn pajum: "2 tam 1". Khôi ca aih thê vi oh ngen cadroang, he boch:
"I toq leq toq teo chûq inh trôm cadroang phan pasem?"
"I toq leq toq teo chûq inh trôm cadroang phan paluch?"
"I toq leq toq teo chûq diq dong?"
 10. Dôi: "Troq. Tàng bèn i 2 toq teo chûq va tam 1 pôm teo chûq, i 3 toq teo chûq. Màng aih, 2 toq teo chûq va 1 pôm teo chûq, aih 3 toq teo chûq."
 11. Oi hnai troang paluch ta hapeac jaiq cõ 'màng aih diq.
 12. Bahmang ca vi oh 3 hadai 3, 'nheac ca haq oi ta 'buq inh trôm moiq cadroang, loq oi crâi bu dang 2 va 1, loq 1 va 2, hadai 3.
 13. Thê vi oh pèh deh cashech ta hapeac jaiq ma i 3 toq teo chûq inh 'nhèq. (Hla 42)
 14. Hnai hlai diq ca 'boi ta hapeac jaiq cõ.

Hla 43.

1. Achinh ta ban achinh tiaq sôq va cadroang ta troang inh 'nhèq.
2. Thê vi oh rèn sôq inh 'nhèq: "2 + 1".
3. Boch: "I toq leq toq teo chûq inh trôm cadroang phan pasem?"
"I toq leq toq teo chûq inh trôm cadroang phan paluch?"
"I toq leq toq teo chûq diq dong?"
4. Dôi: "Troq. 2 teo chûq va 1 teo chûq, aih 3 toq teo chûq.
 $2 + 1 = 3$. (2 tam 1 loh 3)."
5. Thê vi oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 2 + 1 inh 'nhèq.
6. Hnai hlai troang inh 'nhèq.
7. Boch: "I toq leq toq pret?"
8. Dôi: "Pi oh pachô sôq cleq dôi i toq leq toq pret oi ta cadroang."

Ti ngen vĩ oh pachô troq ùh.

9. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

'Boi 4. Oi hnài jôq ta'mót tam loh 3.

Hla 44.

1. Thê vĩ pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i reang oi ĩnh 'nhèq. (Hla 44)
2. Bòch: "Oi pah 'ngeo i toq leq acoang (hadrang) reang?"
"Oi pah 'ma i toq leq acoang reang?"
"2 acoang reang va 1 acoang reang, aih toq leq acoang reang?"
"Sôq cleq oi ĩnh 'niq ca reang?"
"Teo ta 'ne sôq 2 va sôq 1, aih cacleq?"
3. Thê vĩ oh rèn pajum: " $2 + 1 = 3$ " (2 tam 1 loh 3)
4. Hnài troang baiq 'màng cô diq.
5. Bòch: "I toq leq toq prèt ĩnh 'nhèq?"
"I toq leq toq prèt ĩnh 'niq ca 2 toq prèt?"
6. Thê vĩ oh ngen sôq oi moiq apah ca prèt. Bahmàng ca vĩ, sôq ĩnh 'nhèq ca teo pagat ta atoq ca sôq ĩnh 'niq. Thê vĩ oh rèn pajum: " $2 + 1 = 3$ " (2 tam 1 loh 3)
7. Oi hnài 'boi ta cadroang palùch 'màng aih diq.

Hla 45.

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mù ia ajôh.
2. Dôi: "1 pôm ia jôh phi va 1 pôm ia trùh jôh diq, 'màng aih i toq leq toq ia jôh phi?" Atiq ca vĩ oh khôi tèo hlài, dôi: "Troq. 1 pôm ia va 1 pôm ia hòm, aih 2 toq ia."
3. Thê vĩ oh rèn 'boi jôq va tèo sôq ma troq, "1 tam 1 loh 2".
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 46

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'boi jôq

- 1 + 1 oi ĩnh 'nhèq.
2. Thê vì oh achinh tiaq diq ca 'boi jôq ta jaiq achinh vì hääq, hê khôi achinh tèo rèm ca 'boi.
 3. Ti ngen vì jò vì rai achinh sôq tèo.
 4. Jò vì broq khôi song, rèn hlài pajum ca vì 'màng cô: "1 tam 1 loh 2," hlôi 'màng aih.

'Boi 5. Jôq yoc 'noh ĩnh sôq 2 va sôq 3.

Hla 47.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mù chìm ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq chìm jràp ti hminh cala?"
"I toq leq toq chìm padon jràp ti hminh cala?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq ĩnh 'niq ca 'mù. Dôi: "Troq.
Tàng i 2 toq chìm khôi jràp ti hminh cala va i 1 pôm chìm trùh hòm, aih 3 toq chìm."
4. Thê vì oh ngen 'mù chìm oi ĩnh cloh hapeac jaiq.
Bòch: "I toq leq toq chìm oi ta 'mù ?"
"I toq leq toq chìm par?"
"Chìm ma oi oi toq leq toq?"
5. Thê vì oh ngen sôq oi ĩnh 'niq ca 'mù chìm. Dôi: "Sôq 3, aih pato 'mù chìm jò vì hääq hadai oi jràp ti hminh cala. Sôq 1, aih pato 1 pôm chìm khôi yòang par. Pi oh ngen teo oi ta 'ne sôq 3 va sôq 1. Teo cô, aih teo yoc 'noh sôq 1 ĩnh sôq 3. Bèn rèn 'boi jôq cô 'màng cô: "3 yoc 'noh 1, oi 2". Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq cô.
6. Pato ca vì oh hnoq teo tam (+) ta 'boi jôq oi ta phàn ĩnh 'nhèq, hääq crài 'màng leq ca teo 'noh (-) ta 'boi jôq phàn ĩnh 'niq.
7. Hnài hlài patiah sam hmo (loq cleq ma crài) ta'mòt 2 va 1 loh 3, aih crài ca 3 yoc 'noh 1, oi 2.
8. Achinh ta ban achinh 'boi jôq: $2 + 1 = 3$ va $3 - 1 = 2$. Thê vì oh

rèn pajum.

Hla 48.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mù boang
oi ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq boang ta 'mù cô?"
"I toq leq toq boang ðoang (hiù) lam?"
"I toq leq toq oi càt?"
"I sôq cleq ĩnh 'niq ca boang?"
"Teo ta 'ne sôq 2 va 1, aih cacleq?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq cô: "2 yoc 'noh 1, oi 1".
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 49.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mù plì
loang ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq plì taclìh ĩnh goi loang?"
"I toq leq toq plì ma oi?"
"Jò plì 'nhòq clìh, i toq leq toq plì?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq va dôi hlôi sôq tèo ma troq: "3 yoc
'noh 2, oi 1."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

'Boi 6. Oi hnài jôq yoc 'noh ĩnh sôq 2 va sôq 3.

Hla 50.

1. Chùq va achìh sôq ta ban achìh tiaq phàn pasèm.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ta cadroang?"
"I toq leq toq teo chùq pah 'ma ca troang hacrich?"
"Tàng bèn yoc 1 pôm teo chùq pah 'ma, oi toq leq toq
teo chùq pah 'ngeo?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq yoc 'noh: "2 yoc 'noh 1, oi 1."
4. Bòch hòm: "I toq leq toq teo chùq pah 'ngeo ca troang hacrich?"

"I toq leq toq teo chùq pah 'ma?"

"Tàng bèn rèn ta'mót pajùm diq dong i toq leq toq?"

5. Thê vì oh rèn pajùm 'boi jôq tam: "1 tam 1 loh 2."
6. Pato ca vì hnoq 2 toq teo chùq cô, aih ām ca vì jah loq, 2 yoc 'noh 1, oi 1, loq 1 tam 1 loh 2.
7. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i teo chùq va troang hacrich ta 'ne. (Hla 50)
8. Thê vì oh achìh ta jàiq achìh vì tiaq diq ca 'boi oi ta hapeac jàiq cô.
9. Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq tèo.
10. Vì khôi song achìh, rèn pajùm ca vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo.

Hla 51.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i 'boi jôq
 $2 - 1 =$ oi īnh 'nhèq. (Hla 51)
2. Thê vì oh achìh tiaq ta jàiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.
3. Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq tèo.
4. Thê vì oh rèn pajùm diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

* * * * *

APOT V SÔQ 4

'Boi 1. Hnài hadro sôq 4, achràm rèn va achràm achìh sôq 4.

Hla 52.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq 'mù 'bài cadêq.
2. Dôi: "Ngen 'bài cadêq cô. I pun toq cadêq. Vì häq oi ĩnh trôm 'mù sôq 4 càm. I toq leq toq cadêq oi ĩnh trôm 'mù sôq 4?"
3. Thê vì oh ngen sôq oi ti mùm hapeac jaiq.
Dôi: "Cô hadai sôq 4. Pi dôi pun beq."
4. Achìh sôq 4 ta ban achìh rai dôi: "Cô sôq 4, pi dôi pun beq."
Pachô sôq 4 rai bòch sôq cleq.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i pun toq cadêq oi ĩnh trôm sôq 4. (Hla 52)
6. Thê vì oh ngen sôq 4 'yoh oi ta mùm hapeac jaiq va chaq teo tinh toang (X). Thê vì hmàt hadrang tì hê khôi tiaq mùh rang lòiq achìh via sôq 4. Thê vì broq 'màng aih rai dôi: "Bèn pasèm ĩnh teo tinh toang (X) loh, hê khôi pot pagat ma jang.
Atiq ca aih bèn vùn hìa toc ĩnh 'nheq loh cva hlôi teo pagat iq."

Hla 53.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mù jai.
2. Bòch: "Pi oh hnoq toq leq toq jai?"
"Sôq cleq oi moiq apah ca jai?"
3. Thê vì oh hmàt hadrang tì ti sôq 4, achràm achìh bu dàng vì häq khôi broq ta hapeac jaiq sôq 52. Hnài raninh achìh jò vì oh rai achìh.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Thê vì oh achìh moiq troang sôq 4 oi ta jaiq achìh vì. Ti ngen vì oh achìh troq loq ùh.

'Boi 2. Ràih dahvèq loq kiac 'bunh īnh 2 trùh 4 toq va achìh sôq 2 - 4.

Hla 54.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'bôp oi īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I sôq cleq oi īnh sém troang?"
3. Dôi: "Pì oh ràih dahvèq ma i 4 toq va achìh sôq 4 beq. Pì oh khôi ràih cleq?" Vì oh khòh tèo hlài: "4 toq 'bôp."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Khôi song hnài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô, hê dôi: "Bèn khôi ràih 4 toq 'bôp, 3 toq chai deac tôh, 2 toq vît, 4 toq rojo plì."
6. Thê vì oh achìh möiq troang sôq 4, möiq troang sôq 3, möiq troang sôq 2, va möiq troang sôq 4 hòm.

'Boi 3. Jôq ta'mot tam loh 4.

Hla 55.

1. Achìh ta ban achìh tiaq troang īnh 'nhèq.
2. Bòch: "Sôq cleq möiq apah ca teo chùq ta cadroang?"
3. Achìh tiaq troang baiq, hê bòch hòm:
"Sôq cleq cô?"
"I toq leq toq teo chùq ta cadroang troang baiq?"
4. Oi hnài troang piq va pun 'màng cô diq.
5. Bòch: "Dìq ca teo ta cadroang, nòi chùq tiaq ca dabau ùh?"
Hnài vì oh, 'nheac ca teo chùq oi ti nòi crài ca dabau, ùh nhet toq leq, mahāq nà ma nhet rèm toq cadroang i 4 toq teo chùq.
6. Patiah sam hmo 3 + 1 va 1 + 3 hadai tiah ca dabau.
7. Achìh ta ban achìh tiaq troang ma i 3 + 1.
8. Bòch: "Sôq cleq oi īnh sém troang?"
"Teo ta 'ne sôq, aih cacleq?"
9. Thê vì oh rèn pajum: "3 tam 1." Hê khôi thê vì ngen cadroang rai bòch vì: "Phàn pasém ta cadroang i toq leq toq teo chùq?"
"Dìq dong i toq leq toq teo chùq?"

10. Dôi: "Troq, 3 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 4 toq teo chùq.
11. Oi hnài 'boi ta troang palùch 'màng aih diòq.
12. Bahmàng ca vì oh: 4 hadai 4 'nheac ca hääq oi ta 'bùq īnh tröm moiq cadroang loq oi crài bu dàng 3 va 1, loq 1 va 3, hadai 4.
13. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 4 toq teo chùq moiq cadroang. (Hla 55)
14. Hnài hlài diòq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 56.

1. Achih ta ban achih tiaq sôq va cadroang ta troang īnh 'nhèq.
2. Thê vì oh rèn sôq: $3 + 1$.
3. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ta cadroang phàn pa sém?"
 "I toq leq toq teo chùq ta cadroang phàn palùch?"
 "Diòq dong i toq leq toq teo chùq?"
4. Dôi: "Troq, 3 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 4 toq teo chùq. $3 + 1 = 4$.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i $3 + 1$ oi īnh 'nhèq.
6. Hnài hlài 'boi ta troang pasém.
7. Bòch: "I toq leq toq hadrang hla ta cadroang hatiú īnh 'niq?"
8. Dôi: "Pi oh pachô sôq cleq ma pato ca bèn loq i toq leq hadrang hla oq." Ti ngen vì oh pachô troq loq uh.
9. Oi hnài 'màng aih diòq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 57.

1. Achih ta ban achih tiaq phàn īnh 'nhèq.
2. Pachô cadroang pasém rai thê moiq ngai trùh pachô sôq cleq ma dôi i toq leq toq teo chùq ta cadroang.
3. Oi hnài 'màng aih diòq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
4. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 2 toq teo

chùq ĩnh 'nhèq.

5. Hnài hlài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 58.

1. Hnài diq ca 'boi cō bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq sôq 57.

'Boi 4. Hnài hlài jôq ta'mòt tam.

Hla 59.

1. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 1 + = 2
oi ĩnh 'nhèq. (Hla 59)
2. Thê vĩ oh achinh tiaq diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq oi ta.
jaiq achinh vĩ.
3. Ti ngen vĩ jò vĩ rai achinh sôq tèo.
4. Thê vĩ oh rèn pajum diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlôi.

'Boi 5. Oi hnài jôq ta'mòt tam loh 4.

Hla 60.

1. Achinh ta ban achinh tiaq ta cadroang va 'boi jôq phàn ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq oi pah 'ngeo?"
"I toq leq toq teo chùq oi pah 'ma?"
"2 toq teo chùq tam 2 toq teo chùq, aih toq leq toq?"
3. Dôi: "Troq, 2 toq teo chùq tam 2 toq teo chùq, loh 4 toq teo
chùq."
4. Thê vĩ oh rèn pajum 'boi jôq: "2 tam 2 loh 4."
5. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i cadroang
ĩnh 'nhèq baiq apah i rèm 2 toq teo chùq. (Hla 60)
6. Khôi hnài aih, hnài hlài hòm.
7. Bòch: "I toq leq toq babrim oi ĩnh 'nhèq?"
"I toq leq toq babrim oi ĩnh 'niq ca 2 toq babrim ĩnh
'nhèq?"
8. Thê vĩ oh ngen sôq oi moiq apah ca babrim va rèn pajum 'boi

jôq va sôq tèo hlîi: "2 tam 2 loh 4."

9. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 61.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i chìm jràp ti goi loang. (Hla 61)
2. Dôi: "I 2 toq chìm jràp ti goi loang va 2 toq chìm trùh jràp hòm. 'Màng aih diq dong i toq leq toq chìm ta aih?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq īnh 'niq ca chìm va tèo hlài sôq ma troq: "2 tam 2 loh 4."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì, diq ca 'boi jôq va achìh sôq tèo ma troq hlîi.
6. Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq tèo.

'Boi 6. Jôq yoc 'noh īnh sôq 4.

Hla 62.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasèm īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq phauq oi ta 'mù cô?"
"I toq leq toq phauq khôi đoh?"
"I toq leq toq phauq ma ùh đoh?"
"Sôq cleq oi īnh 'niq ca phauq?"
"Teo cleq ta 'ne sôq 4 va 2?"
3. Thê vì oh rèn 'boi jôq pajum: "4 yoc 'noh 2, oi 2."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i phauq īnh 'nhèq. (Hla 62)
6. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 63.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'mài īnh 'nhèq.

2. Bòch: "I toq leq toq 'mài par lam?"
 "I toq leq toq 'mài ĩnh jràp ta reang?"
 "Diq dong toq leq toq 'mài?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq va tèo hlài sôq ma troq: "4 yoc 'noh 2, oi 2."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 64.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn ĩnh 'nhèq.
2. Pachô cadroang pasèm, rai thê moiq ngai trùh, rai pachô rai dôi 'boi jôq cleq ma pato teo chûq ta cadroang cô aih. Hâq khòh ràih 4 - 1. Dôi: "Troq 'màng aih. Tàng i 4 toq teo chûq va bèn chot cadac 1 pôm (X), aih bu dàng 4 yoc 'noh 1 oq."
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
4. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i teo chûq ma khôi chot cadac. (Hla 64)
5. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 65.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasèm ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chûq oi ta cadroang cô?"
 "I toq leq toq teo chûq oi pah 'ma ca troang hacrich?"
 "Tàng bèn yoc 'noh 2 toq teo chûq pah 'ma, oi i toq leq toq teo chûq pah 'ngeo?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq yoc 'noh: "4 yoc 'noh 2, oi 2."
4. Bòch: "I toq leq toq teo chûq pah 'ngeo ca troang hacrich?"
 "I toq leq toq teo chûq pah 'ma?"
 "Tàng bèn ta'mòt baiq pah pajum, i toq leq toq teo chûq diq dong?"
5. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq ta'mòt tam: "2 tam 2 loh 4."
6. Hnài vì oh, 4 toq teo chûq cô pato ca bèn, 4 yoc 'noh 2, oi 2,

loq 2 tam 2 loh 4.

7. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i cadroang bu dàng doa ma khôi achìh ta ban achìh.
8. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
9. Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq tèo.
10. Vì häq khôi song achìh, rèn pajum ca vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo. Bahmàng ca vì, teo chùq rèm phàn pato 'boi jôq ta'mót tam va 'boi jôq yoc 'noh.

'Boi 7. Hnài hlài jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh.

Hla 66.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i $1 + 1 =$ oi inh 'nhèq.
2. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì tiaq diq ca 'boi jôq va achìh sôq tèo ma troq hlîi.
3. Ti ngen vì oh jò vì rai achìh sôq tèo.
4. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

Hla 67.

1. Hnài 'boi ta hapeac jaiq cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq sôq 66.

* * * * *

APOT VI SÔQ 5

'Boi 1. Hnài hadro sôq 5, achràm rèn va achràm achìh sôq 5.

Hla 68.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq 'mù nanoch.
2. Dôi: "Ngen 'mù nanoch cô. I 5 toq nanoch. Vì hǎq oi ĩnh trôm sôq 5 càn. I toq leq toq nanoch ĩnh trôm sôq 5 càn?"
3. Thê vì oh ngen sôq oi ti mùm hapeac jaiq. Dôi: "Cô sôq 5. Pi oh dôi padam beq." Pachô sôq 5 rai bòch vì oh sôq cleq.
4. Achìh sôq 5 ta ban achìh rai dôi: "Cô sôq 5. Pi oh dôi padam beq." Pachô sôq 5, rai bòch vì oh sôq cleq.
5. Thê vì ch pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 5 toq nanoch ĩnh trôm sôq 5 càn. (Hla 68)
6. Thê vì oh ngen sôq 5 'yoh oi ta mùm hapeac jaiq va chaq teo tinh toang (X). Thê vi hǎq hmàt hadrang tì oi ti X hê khôi tiaq mùh rang lòiq achìh via sôq 5. Thê vì oh broq 'màng aih toq leq yàng rai dôi: "Bèn pasèm ĩnh tinh toang (X), loh, hê khôi toc gùt vavenh ĩnh pah 'ma hìài pah 'ngeo, hê dèch tì, hmàt hìài tì ti teo tinh toang pot ma jang."

Hla 69.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 'bo ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "Pi oh i hnoq i toq leq toq 'bo?"
"Sôq cleq oi moiq apah ca 'bo?"
3. Thê vì oh hmàt hadrang tì ti sôq 5, hê achràm broq bu dàng vì khôi broq ta hapeac jaiq 68. Dôi ca vì raninh achìh jò vì rai broq.
4. Hnài 'boi 'mù ĩnh 'niq 'màng aih diq.
5. Thê vì oh achìh moiq troang sôq 5 ta jaiq achìh vì. Ti ngen vì achìh troq loq ùh.

'Boi 2. Ràih kiac 'bunh ĩnh 3 trùh 5 toq va achìh sôq 3 - 5.

Hla 70.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i bac chúa va bubi ĩnh 'nhèq. (Hla 70)
2. Bòch: "Sôq cleq oi ĩnh pasèm troang ĩnh 'nhèq?"
3. Dôi: "Pi oh ràih kiac 'bunh i padam toq oi ta troang oq." Vì oh khòh tèo: "5 toq chúa."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Khôi ca aih dôi hlài: "Bèn khôi ràih 5 toq chúa, 3 toq ia tài, 4 toq 'bo, va 5 toq miu."
6. Thê vì oh achìh möiq troang sôq 5, möiq troang sôq 4, möiq troang sôq 3, va möiq troang sôq 5 hòm ta jaiq achìh vì.

'Boi 3. Jôq ta'mót tam loh 5.

Hla 71.

1. Achìh ta ban achìh tiaq troang pasèm ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "Sôq cleq ta troang cô?"
"I toq leq toq teo chùq ta cadroang möiq apah ca sôq 5?"
3. Vaq ca oi hnài 'màng aih 3 troang hatiù.
4. Thê vì oh ngen rèm cadroang vaq ca hnoq rèm toq i 5 toq teo chùq, 'nheac ca teo chùq oi ti nòi crài ca dabau.
5. Patiah sam hmo (lcq cleq) lòiq pato ca vì oh hnoq 4 + 1 va 1 + 4 hadai tiah ca dabau.
6. Achìh troang hatiù ca troang palùch ta ban achìh hê thê vì oh rèn sôq: "4 tam 1." Khôi ca aih thê vì oh ngen cadroang, rai bòch: "I toq leq toq teo chùq oi ĩnh trôm cadroang phàn möiq?"
"I toq leq toq teo chùq phàn palùch?"
"Dìq dong i toq leq toq teo chùq?"
7. Dôi: "Troq 'màng aih, 4 toq teo chùq tam 1 pôm teo chùq, aih 5 toq teo chùq.
8. Vaq ca oi hnài troang palùch 'màng aih diq.

- Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 71)
- Hnài hlài dìq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 72.

- Chot cadroang va achìh sôq ta ban achìh tiaq troang īnh 'nhèq.
- Thê vì oh rèn sôq oi īnh 'nhèq ca cadroang: "4 tam 1."
- Bòch: "I toq leq toq teo chùq īnh trôm cadroang phàn pasèm?"
"I toq leq toq teo chùq oi phàn palùch?"
"Dìq dong i toq leq toq teo chùq?"
- Dôi: "Troq 'màng aih, 4 toq teo chùq tam möiq pôm teo chùq,
aih 5 toq teo chùq.
- Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 72)
- Hnài hlài phàn īnh 'nhèq hòm.
- Bòch: "I toq leq toq taloc li ta 'mù hatiù?"
- Dôi: "Pachô sôq cleq ma pato ca bèn loq i toq leq toq taloc li
oq." Ti ngen jò vì oh rai pachô.
- Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ma oi i tà hapeac jaiq cō.

Hla 73.

- Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 73)
- Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì dìq ca 'boi jôq va sôq teo ma
troq hlôi.
- Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq teo.
- Thê vì oh rèn pajùm dìq ca 'boi jôq va sôq teo.

'Boi 4. Oi hnài jôq ta'mòt tam loh 5.

Hla 74.

- Chot cadroang, chùq teo, va achìh 'boi jôq ta ban achìh tiaq
phàn pasèm.
- Bòch: "I toq leq toq teo chùq pah 'ngeo?"
"I toq leq toq teo chùq pah 'ma?"

"2 toq teo chùq tam 3 toq teo chùq, aih toq leq toq teo
chùq?"

3. Dôi: "Troq 'màng aih, 2 toq teo chùq va 3 toq teo chùq, aih 5
toq teo chùq.
4. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq: "2 tam 3 loh 5."
5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
6. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 74)
7. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 75.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 75)
2. Dôi: "I 4 toq canhanh oi ta 'bùq mòiq nòi va i tam 1 pôm thea
trùh. 'Màng aih diq dong i toq leq toq canhanh?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq īnh 'niq ca canhanh va sôq teo ma
troq hlôi: "4 tam 1 loh 5."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 76.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 76)
2. Thê vì oh achih ta jaiq achih vì diq ca 'boi jôq va sôq teo ma
troq hlôi.
3. Ti ngen jò vì rai achih.
4. Thê vì oh rèn pajum diq ca 'boi jôq va sôq teo ma troq.

'Boi 5. Jôq yoc 'noh īnh sôq 5.

Hla 77.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 77)
2. Dôi: "Caluh ca īnh 'nhèq pah 'ma cadau lam."
3. Bòch: "I toq leq pleang ca cadau lam?"
"I toq leq pleang ca oi?"
"Jò caluh ca 4 toq 'nhòq cadau lam, diq dong i toq leq?"

4. Thê vì oh rèn pajùm diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq.
5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 78.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasèm.
2. Boch: "I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang cô?"
"I toq leq toq teo chùq oi pah 'ma ca troang hacrich?"
"Tàng bèn yoc 'noh 4 toq teo chùq pah 'ma, oi i toq leq
toq teo chùq pah 'ngeo?"
3. Thê vì oh rèn pajùm 'boi jôq yoc 'noh: "5 yoc 'noh 4, oi 1."
4. Hnài vì oh, 5 toq teo chùq cô pato ca bèn 5 yoc 'noh 4, oi 1,
loq 1 tam 4 loh 5.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 78)
6. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma
troq hlôi.
7. Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq tèo.
8. Vì hâq khôi song achìh, rèn pajùm ca vì diq ca 'boi jôq va sôq
tèo. Bahmàng ca vi, teo chùq rèm phàn pato 'boi jôq ta 'mòt
tam và 'boi jôq yoc 'noh.

Hla 79.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 79)
2. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì, diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma
troq hlôi.
3. Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq tèo.
4. Vì hâq khôi song achìh, thê vì rèn pajùm diq ca 'boi jôq va sôq
tèo.

'Boi 6. Hnài hlài rèn ĩnh sôq 1 trùh sôq 5, ĩnh sôq 5 trùh sôq 1.

Hla 80.

1. Chùq ta ban achìh broq teo tiaq phàn pasèm.
2. Thê mòiq ngai trùh pachô teo chùq ma yêu 'biaq diq jaq.

3. Bòch; "Dleq oh pachô ma 'mat?" H̄aq khòh tèo hlài: "Dài 1 pôm yêu 'biaq ca 2 toq."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 80)
6. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 81.

1. Chùq ta ban achìh broq teo tiaq phàn pasèm.
2. Thê möiq ngai trùh pachô teo chùq ta "bùq ma yêu bắc diq jaq."
3. Bòch: "Dleq oh pachô ma 'mat?" H̄aq khòh tèo hlài: "Dài 5 yêu bắc ca 4."
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 81)
6. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 82.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 82)
2. Thê vì oh chùq tiaq va achìh sôq ma troq möiq apah teo chùq ta jaiq achìh vì.
3. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì tiaq ca troang sôq yêu hangai ca dabau trôi sôq ĩnh cloh hapeac jaiq. Khôi ca aih, achìh tam sôq ma troq ta adrêu tiaq raninh rèn ma troq.
4. Thê vì oh rèn pajum diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 83.

1. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 83)
2. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì tiaq 'boi jôq va achìh sôq tèo ma troq.
3. Thê vì oh rèn pajum diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

* * * * *

APOT VII SÔQ O

'Boi 1. Hnài hadro sôq O, achìh va rèn sôq O.

Hla 84.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh sau hnoq sôq dech càn. (O)
2. Dôi: "Ngen cô sôq dech càn oq. (O). Oi ĩnh trôm sôq dech càn ùh i cacleq. Dài dleq 'màng aih? Dài sôq dech, hääq dech, ùh i cacleq."
3. Thê vì oh ngen sôq ta mùm hapeac jàiq. Dôi: "Cô hadai sôq dech. Pi dôi sôq dech beq."
4. Achìh sôq O ta ban achìh rai dôi: "Cô sôq dech. Pi oh dôi sôq dech beq." Pachô sôq O ta ban achìh rai bòch sôq cleq.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i sôq O càn.
6. Thê vì oh ngen sôq O 'yoh ta mùm hapeac jàiq va chaq teo tinh toang (X). Thê vì oh hmät hadrang ti ti teo tinh toang, hê tiaq mùh rang lòiq broq via sôq O. Thê vì broq toq leq yang, rai dôi: "Bèn pasèm ĩnh teo tinh toang, hê tiaq mùh rang lam vavenh hlài teo tinh toang. Tàng vì oh khôi canau chù O càn ta cashech achràm rèn chù, dôi ca vì loq, sôq O va chù O càn hadai tiah ca dabau.
7. Thê vì oh achìh möiq troang sôq O ta jàiq achìh vì.

Hla 85.

1. Dôi: "Ngen phàn pasèm oq. ĩnh trôm hääq i cleq?" Vì oh khòh teo hlài: "Uh i cacleq."
2. Bòch: "Bèn achìh sôq cleq ma pato ߻am ca bèn jah loq ùh i cacleq ĩnh trôm cadroang?" Vì oh khòh teo hlài: "Sôq dech."
3. Achìh sôq O ta ban achìh.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jàiq cô.
5. Khôi ca aih, dôi: "Bèn khôi jah chaq hnoq 4 toq din, 3 toq cashech, 5 toq chai, mahaq 3 toq cadroang oi dech dài bèn ma

achih sôq 0.

6. Thê vĩ oh achih toq leq troang sôq 0 ta jaiq achih vĩ.

Hla 86.

1. Bôch: "Phàn pasèm i cacleq?"

2. Bôch: "Pachô sôq cleq ma pato ca bèn loq i toq leq toq roih ta
cadroang cô.?"

3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

'Boi 2. Jôq ta'mót tam ma i sôq 0.

Hla 87.

1. Achih ta ban achih cadroang pasèm va 'boi jôq 0 + 1 = 1.

2. Bôch: "Cadroang phàn pah 'ngeo i cleq ùh?"

Dôi: "Cadroang phàn pah 'ma i toq leq toq teo chùq?"

Dôi: "Ùh i ca teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih toq leq toq teo
chùq?"

3. Dôi: "Troq 'màng aih, ùh i ca teo chùq, va 1 pôm teo chùq, aih
sôq 0 i 1 pôm teo chùq, 0 + 1 = 1."

4. Oi hnài 'màng aih 'boi ta cadroang hatiú ình 'niq.

5. Thê vĩ oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma troq. (Hla 87)

6. Hnài hnài baiq toq cadroang aih raq.

7. Bôch: "I cacleq ta cadroang hatiú ình 'niq?"

8. Dôi: "Pi oh pachô sôq cleq ma pato bèn hnoq i cleq loq ùh ta
cadroang?"

9. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 88.

1. Dôi: "Ngen ta hapeac jaiq cô. Haq crài oq. I 1 pôm chùa ta
phàn pasèm. Ùh i ca chùa trùh tam hòm."

2. Thê vĩ oh rên 'boi jôq ình 'niq ca chùa va teo sôq ma troq hlôi:
1 tam 0 loh 1.

3. Bôch: "I toq leq toq vĩt ôi pah 'ngeo ca troang hacrich?"

"I toq leq toq vit trùm hòm?"

"4 toq vit va 0 toq vit, aih toq leq toq vit?"

4. Thê vi oh rèn "boi jôq inh 'niq ca vit va tèo sôq ma troq hlîi."

5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

'Boi 3. Jôq yoc 'noh mä-i sôq O.

Hla 89.

1. Dôi: "Pi oh ngen hapeac jaiq cô! Haq hadai crâi. I 5 toq canhanh. Uh i ca canhanh ma leq ma loh lam, doa i 5 toq canhanh."

2. Thê vi oh rèn "boi jôq inh 'niq ca canhanh va tèo sôq ma troq hlîi: "5 yoc 'noh 0, oi 5."

3. Bôch: "I toq leq toq miu oi pah 'ngeo ca troang hacrich?"

"I toq leq toq miu cadau lam pah 'ma ca troang hacrich?"
"2 toq miu yoc 'noh 0 toq miu, oi i toq leq toq miu?"

4. Thê vi oh rèn "boi jôq inh 'niq ca miu va tèo sôq ma troq hlîi.

5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 90. 0 pôa dii ,dor' ooy pôt sv nui fônt st pôp isin lénT

1. Achih ta ban achih tiaq phan pasem.

2. Thê vi oh rèn "boi jôq inh 'niq ca teo chûq va tèo sôq ma troq hlîi: "4 + 0 loh 4. 4 - 0 = 4."

3. Hnài vi oh 4 toq teo chûq cô pato ca bèn, 4 tam 0 loh 4, loq 4 yoc 'noh 0, oi 4.

4. Thê vi oh achih diq ca "boi jôq ta jaiq achih vi, va achih hlîi sôq teo ma troq.

5. Ti ngen vi jô vi rai achih sôq teo.

6. Thê vi rèn pajum diq ca "boi jôq va sôq teo,

'Boi 4. Jôq yoc 'noh loh sôq O.

Hla 91.

1. Dôi: "Ngen hapeac jaiq cô oq. Diq ca 'mù khôi chot cadac. Dleq? Bèn khòh rèn 'boi jôq lòiq bèn jah loq. Ngen 'boi jôq īnh 'niq ca 'mù catap ia. "
2. Thê vì oh rèn 'boi jôq: "5 yoc 'noh 5, oi..."
3. Dôi: "I 5 pleang catap ia oq. Diq dong 5 pleang khôi padah cadac. 'Màng aih oi i toq leq pleang?" Vì oh khòh tèo: "Pi oi i. (Khôi diq)."
4. Dôi: "Troq 'màng aih, 5 pleang catap, yoc 'noh 5 pleang, pi oi i. 5 yoc 'noh 5, i O."
5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 92.

1. Thê vì oh achihh tiaq diq ca 'boi jôq va sôq tèo ta jaiq achihh vì.
2. Ti ngen vì jò vì rai achihh sôq tèo.
3. Thê vì rèn 'boi jôq va tèo sôq ma troq hlîi.

'Boi 5. Hnài hlài jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh, īnh sôq O trùh sôq 5.

Hla 93, 94, 95.

1. Hnài diq ca 'boi ta diq hapeac jaiq cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 92.

Hla 96.

1. Thê vì oh rèn sôq va rèn teo chùq. Vì khòh rèn diq ca cadroang pah 'ngeo hòiq, hê khôi rèn diq ca cadroang pah 'ma.
2. Thê vì oh achihh ta jaiq achihh vì tiaq ca sôq yêu hangai ca dabau trôi sôq īnh cloh hapeac jaiq. Khôi ca aih, achihh tam sôq ma troq ta adrêu tiaq raninh rèn ma troq.
3. Thê vì oh rèn pajum baiq troang aih.

* * * * *

TÌNH JÔQ CASHECH II

APOT I SÔQ 6

'Boi 1. Hnài hilai 1 - 5.

Hla 9.

1. Bòch: "I toq leq toq hmoch oi ta phàn pasèm ĩnh 'nhèq?"
2. Thê möiq ngai ràih, rèn sôq ma leq ma dôi i toq leq toq hmoch.
3. Bòch: "I sôq ma crài hadai dôi i toq leq toq hmoch ùh?"
(Vì oh khòh tèo, i, dài i baiq 'boi jôq troq: 3 + 2 va 0 + 5.)
4. Thê vì oh ràih pato diq ca sôq ma troq hlôi diq ca 'mù.

'Boi 2. Hnài hadro sôq 6, achràm rèn va achràm achìh sôq 6.

Hla 10.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq 'mù 'mài.
2. Dôi: "Ngen 'mài cô, i 6 toq. Bèn rèn da adrinh beq: 1,2,3,4, 5, 6. Vì hǎq oi ĩnh trôm 'mù sôq 6 càn. I toq leq toq 'mài oi ĩnh trôm sôq 6?"
3. Thê vì oh ngen sôq oi ta mùm hapeac jàiq. Dôi: "Cô hadai sôq 6. Pi dôi tadràu beq."
4. Achìh sôq 6 ta ban achìh, hê dôi: "Cô hadai sôq 6. Pi dôi tadràu beq." Pachô sôq 6, hê bòch vì oh: "Sôq cô sôq cleq?"
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i 6 toq 'mài oi ĩnh trôm sôq 6.
6. Thê vì ngen sôq 6 ma 'yoh oi ta mùm hapeac jàiq, chaq teo tinh toang (X), hmàt hadrang tì, hê khôi tiaq mùh rang lòiq achìh via sôq 6. Thê vì broq 'màng aih toq leq yàng va rai dôi ca vì: "Bèn pasèm achìh ĩnh teo tinh toang (X), gut vavenh tiaq mùh rang."

Hla 11.

1. Bòch: "Pi i hnoq i toq leq toq cadong? Beq bèn rèn da adrinh: 1, 2, 3, 4, 5, 6. Oi pah 'ngeo ca cadong i sôq cleq?"
2. Thê vì oh hmàt hadrang tì ti sôq 6, achràm achìh bu dàng vì

- hāq khōi broq oi ta 'boi ta hapeac jāiq 10. Bahmāng ca vī sam
bà raninh achīh jō vī rai achīh sam hadrang tī.
3. Hnài 'boi ma atiq hadai bu dāng aih diq.
 4. Thē vī oh achīh mōiq troang sōq 6 oi ta jāiq achīh vī. Ti ngen
vī achīh troq loq ùh.

'Boi 3. Rāih dahvèq loq kiac 'bunh īnh 4 trùh 6 toq va achīh sōq 4 - 6.

Hla 12.

1. Bōch: "Sōq cleq ma oi īnh sèm troang īnh 'nhèq?"
2. Dōi: "Pì oh rāih dahvèq oi ta troang ma i 5 toq oq. Pì khōi
rāih cleq?" Vī oh khōh tēo: "5 toq acleang."
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jāiq cō.
4. Khōi ca aih dōi hlāi: "Bèn khōi rāih 5 toq acleang, 6 pleang
catap, 4 'mang rang, va 6 toq prēt."
5. Thē vī oh achīh mōiq troang sōq 6, mōiq troang sōq 5, mōiq
troang sōq 4, va mōiq troang sōq 6 hòm ta jāiq achīh vī.

Hla 13.

1. Thē vī oh rèn toq leq toq chīm oi ta troang īnh 'nhèq.
2. Thē vī achīh sōq 5 ci ta jāiq achīh vī.
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jāiq cō.

'Boi 4. Jōq ta'mót tam loh 6.

Hla 14.

1. Achīh ta ban achīh tiaq troang īnh 'nhèq.
2. Bōch: "Sōq cleq mōiq apah ca teo chūq ta cadroang?"
"I toq leq toq teo chūq mōiq apah ca sōq 6?"
3. Oi hnài piq troang hatiù 'màng cō diq.
4. Thē vī oh ngen hnoq i 6 toq teo chūq rèm cadroang. 'Nheac ca
teo chūq oi nōi crāi ca dabau, mahāq doa crēu yùp hāq 6 toq
rèm cadroang.

5. Patiah sam hmo (loq cleq) 5 tam 1, va 1 tam 5 hadai tiah ca dabau.
6. Achih ta ban achih tiaq troang ma i 5 + 1.
7. Thê vì oh rèn 'boi jôq īnh sèm troang: 5 + 1. Thê vì oh ngen cadroang. Bòch: "I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn pasèm?"
"I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn palùch?"
"Diq dong i toq leq toq teo chùq?"
8. Dôi: "Troq. 5 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 6 toq teo chùq."
9. Oi hnài baiq toq troang hatiū īnh 'niq palùch 'màng aih diq.
10. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
11. Hnài hlài 'boi oi ta hapeac jaiq cô.

Hla 15.

1. Achih ta ban achih tiaq troang īnh 'nhèq.
2. Thê vì oh rèn 'boi jôq īnh 'nhèq: 5 + 1.
3. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ta cadroang phàn pasèm?"
"I toq leq toq teo chùq ta cadroang phàn palùch?"
"Diq dong i toq leq toq teo chùq?"
4. Troq. 5 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 6 toq teo chùq:
 $5 + 1 = 6$.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
6. Bòch: "Ta 'mù mòiq phàn hatiū i toq leq toq cadêq?"
7. Dôi: "Pi oh pachô sôq loq 'boi jôq ma pato ca bèn loq i toq leq toq cadêq." Ti ngen vì oh pachô troq loq ùh.
8. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 16.

1. Dôi: "Pi oh ngen 'mù crôch beq. Pi oh ràih sôq loq 'boi jôq ma leq ma pato ca bèn loq i toq leq toq crôch."
2. Thê mòiq ngai achih ta ban achih sôq loq 'boi jôq ma häq khôi

ràih.

3. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jàiq cô.
4. Hnài hlài. Thê vì oh rèn sôq va 'boi jôq, hê khôi ràih 'mù ma leq ma hatroq ca sôq ma leq oq.

'Boi 5. Oi hnài jôq ta'mòt tam loh 6.

Hla 17.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasèm ĩnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq oi ĩnh 'nhèq ta phàn aih?"
"I toq leq toq teo chùq oi ĩnh 'niq ta phàn aih?"
"4 toq teo chùq va 2 toq teo chùq, aih toq leq toq teo chùq?"
3. Dôi: "Troq. 4 toq teo chùq va 2 toq teo chùq, aih 6 toq teo chùq."
4. Thê vì oh rèn pajùm 'boi jôq: 4 tam 2 loh 6.
5. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jàiq cô.
6. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq 'boi cô oq.
7. Hnài hlài dìq ca 'boi ta hapeac jàiq cô.

Hla 18.

1. Dôi: "Pi oh ngen 'bài caluh ca beq. I 5 toq ca cadàu ta'bùq.
I mòiq pôm ca cadàu moi. Dìq dong i toq leq pleang ca?"
2. Thê vì oh rèn 'boi jôq ĩnh 'niq ca ca, hê khôi teo ma troq:
5 tam 1 loh 6.
3. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jàiq cô.
4. Thê vì oh achìh tiaq ta jàiq achìh vì, dìq ca 'boi jôq va achìh sôq teo ma troq hlîi.
5. Ti ngen jò vì rai achìh sôq teo.

'Boi 6. Jôq yoc 'noh īnh sôq 6.

Hla 19.

1. Achinh ta ban achinh tiaq phan pasem inhh 'nheq.
2. Boch: "I toq leq toq teo chuuq ti phan aih?"
"I toq leq toq teo chuuq khoi chot cadac?"
"I toq leq toq teo chuuq ma oi?"
3. Thê vi oh ren pajum 'boi jôq: 6 yoc 'noh 0, oi 6.
4. Oi hnai 'mang aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cõ.
5. Thê vi oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cõ oq.
6. Hnai hlai diq ca 'boi ta hapeac jaiq cõ.

Hla 20.

1. Dôi: "Pi ch ngen babrim beq."
2. Boch: "Diq dong i toq leq toq babrim?"
"I toq leq toq babrim par lam?"
"I toq leq toq babrim ma oi oi?"
3. Thê vi oh ren 'boi jôq inhh 'niq ca babrim, he teo ma troq:
6 yoc 'noh 2, oi 4.
4. Oi hnai 'mang aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cõ.
5. Thê vi oh achinh tiaq ta jaiq achinh vi, diq ca 'boi jôq va achinh sôq teo ma troq hlôi.
6. Ti ngen vi jo vi rai achinh sôq teo.

'Boi 7. Hnai hlai.

Hla 21.

1. Achinh ta ban achinh tiaq phan pasem inhh 'nheq.
2. Boch: "I toq leq toq teo chuuq ti phan aih?"
"I toq leq toq teo chuuq pah 'ma ca troang hacrich?"
"Tang ben yoç 'noh moiq pom teo chuuq pah 'ma, oi toq
leq toq teo chuuq pah 'ngeo?"
3. Thê vi oh ren pajum 'boi jôq yoc 'noh: 6 yoc 'noh 1, oi 5.

4. Pato ca vì oh hnoq 6 toq teo chùq cō, aih ˜am ca vì jah loq:
6 yoc 'noh 1, oi 5, loq 5 tam 1 loh 6.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cō oq.
6. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì, diq ca 'boi jôq va achìh sôq tèo ma troq hlîi.
7. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.
8. Vì haq khôi song achìh, rèn pajum ca vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo. Bahmàng ca vì teo chùq ta rèm phàn pato 'boi jôq ta 'mòt tam va 'boi jôq yoc 'noh.

Hla 22.

1. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
2. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.
3. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

Hla 23.

1. Hnài hapeac jaiq cō bu dàng khôi hnài hapeac jaiq 22.

* * * * *

APOT II SÔQ 7

'Boi 1. Hnài hadro sôq 7, achràm rèn va achràm achìh sôq 7.

Hla 24.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq 'mù ca.
2. Dôi: "Ngen ca cô. I 7 pleang ca. Bèn rèn da adrinh beq: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Vì häq oi ĩnh trôm 'mù sôq 7 càn. I toq leq pleang ca oi ĩnh trôm sôq 7?"
3. Thê vì oh ngen sôq oi ta mùm hapeac jaiq. Dôi: "Cô hadai sôq 7. Pi dôi tapeh beq."
4. Achìh sôq 7 ta ban achìh, hê dôi: "Cô hadai sôq 7. Pi oh dôi tapeh beq." Pachô sôq 7 hê bòch vì oh: "Sôq cô sôq cleq?"
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 7 toq ca oi oi ĩnh trôm sôq 7.
6. Thê vì oh ngen sôq 7 ma 'yoh oi ta mùm hapeac jaiq, chaq teo X, hmàt hadrang tì, hê khôi tiaq mùh rang lòiq achìh via sôq 7.
Thê vì oh broq 'màng aih toq leq yang va rai dôi ca vì: "Bèn pasèm achìh ĩnh teo tinh toang (X), pot pah 'ma, hê loh 'nàih ta 'niq tiaq mùh rang, hê khôi pot ta 'ne."

Hla 25.

1. Bòch: "Pi i hnoq i toq leq toq padri? Beq bèn rèn da adrinh 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7. Oi pah 'ngeo ca padri i sôq cleq?"
2. Thê vì oh hmàt hadrang tì ti sôq 7, achràm achìh bu dàng vì häq khôi broq oi ta 'boi ta hapeac jaiq 24. Bahmàng ca vì sam bà raninh achìh jò vì rai achìh sam hadrang tì.
3. Thê vì oh achìh moiq troang sôq 7 oi ta jaiq achràm achìh vì. Ti ngen vì achìh troq loq ùh.

Hla 26.

1. Bòch: "Sôq cleq ma oi ĩnh sèm ĩnh 'nhèq?"
2. Dôi: "Pi oh raih dahvèq loq kiac 'bunh ma i 6 toq oi ta troang

- oq. Pi khôi ràih cleq?" Ví oh khòh tèo: "6 toq hmoch."
3. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
 4. Khôi ca aih dôi hlài: "Bèn khôi ràih 6 toq hmoch, 7 toq long, va 5 toq chìm."
 5. Thê vì oh achìh mòiq troang sôq 7, mòiq troang sôq 6, mòiq troang sôq 5, va mòiq troang sôq 7 hòm ta jaiq achìh vì.

'Boi 2. Jôq ta'mót tam loh 7.

Hla 27.

1. Achìh ta ban achìh tiaq troang īnh 'nhèq.
2. Bòch: "Sôq cleq mòiq apah ca teo chùq ta cadroang?"
"I toq leq toq teo chùq mòiq apah ca sôq 7?"
3. Oi hnài baiq troang hatiù 'màng cô dìq.
4. Thê vì oh ngen hnoq i 7 toq teo chùq rèm cadroang. 'Nheac ca teo chùq oi nòi crài ca dabau, mahāq doa crêu yùp hāq 7 toq rèm cadroang.
5. Patiah sam hmo, 6 tam 1 loq 1 tam 6, hadai tiäh ca dabau.
6. Achìh ta ban achìh tiaq troang ma i 6 + 1.
7. Thê vì oh rèn sôq īnh sém troang: 6 + 1. Thê vì oh ngen cadroang. Bòch: "I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn pasém?"
"I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn palùch?"
"Dìq dong i toq leq toq teo chùq?"
8. Dôi: "Troq. 6 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 7 toq teo chùq.
9. Oi hnài troang palùch 'màng aih dìq.
10. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
11. Hnài hlài 'boi oi ta hapeac jaiq cô.

Hla 28.

1. Achìh ta ban achìh tiaq troang īnh 'nhèq.

2. Thê vì oh rèn 'boi jôq īnh 'nhèq; 6 + 1.
3. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ta cadroang phàn pasèm?"
"I toq leq toq teo chùq ta cadroang phàn palùch?"
"Dìq dong i tòq leq toq teo chùq?"
4. Dôi: "Troq. 6 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 7 toq teo chùq. 6 + 1 = 7.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
6. Bòch: "Ta troang hatiù i toq leq toq cadong?"
7. Dôi: "Pi oh pachô sôq loq 'boi jôq ma pato ca bèn loq i toq leq toq cadong." Ti ngen vì oh pachô troq loq ùh.
8. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 29.

1. Thê mòiq ngai rèn 'boi jôq pasèm īnh 'nhèq va dôi hlài sôq ma troq.
2. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
3. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì dìq ca 'boi jôq va achìh sôq teo ma troq hlôi.
4. Hnài hlài: Thê vì oh rèn dìq ca sôq teo īnh 'nhèq trùh īnh 'niq.

Hla 30.

1. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì dìq ca 'boi jôq va sôq teo ma troq hlôi.
2. Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq teo.
3. Hnài hlài: Thê vì oh toq leq ngai, tang ngai tang ngai, rèn adea va ma ro īnh sôq 1 trùh sôq 7, va īnh sôq 7 trùh sôq 1.

'Boi 3. Oi hnài jôq ta 'mòt tam loh 7.

Hla 31.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasèm īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq oi īnh 'nhèq ta phàn aih?"

"I toq leq toq teo chùq oi īnh 'niq ta phàn aih?"

"7 toq teo chùq va O toq teo chùq, aih toq leq toq teo chùq?"

3. Dōi: "Troq. 7 toq teo chùq va O toq teo chùq, aih 7 toq teo chùq."
4. Thê vì oh rèn pajūm 'boi jōq: 7 tam 0 loh 7.
5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.
6. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cō oq.
7. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 32.

1. Pi oh ngen 'mù paninh beq.
2. Bòch: "I toq leq toang paninh pah 'ngeo ca troang hacrich?"
"I toq leq toang paninh pah 'ma ca troang hacrich?"
"Diq dong i toq leq toang paninh?"
3. Thê vì oh rèn 'boi jōq īnh 'niq ca paninh, hē tèo ma troq:
6 tam 1 loh 7.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.
5. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì, diq ca 'boi jōq va achìh sôq tèo ma troq hlôi.
6. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

'Bci 4. Jōq yoc 'noh īnh sôq 7.

Hla 33.

1. Achìl ta ban achìh tiaq phàn pasèm īnh 'nheq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ti phàn aih?"
"I toq leq toq teo chùq khôi chot cadac?"
"I toq leq toq teo chùq ma oi?"
3. Thê vì rèn pajūm 'boi jōq: 7 yoc 'noh O, oi 7.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cō oq.
6. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

Hla 34.

1. Dôi: "Pì oh ngen 'mù catap ia beq."
2. Bòch: "Dìq dong i toq leq pleang catap ia?"
"I toq leq pleang catap ia khôi padah?"
"I toq leq pleang catap ia ùh padah?"
3. Thê vì oh rèn 'boi jôq inh 'niq ca catap ia, hê tèo ma troq:
7 yoc 'noh 6, oi 1.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì, diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
6. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

'Boi 5. Hnài hlài.

Hla 35.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasèm inh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ti phàn aih?"
"I toq leq toq teo chùq pah 'ma ca troang hacrich?"
"Tàng bèn yoc 1 pôm teo chùq pah 'ma, oi toq leq toq teo chùq pah 'ngeo?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq yoc 'noh: 7 yoc 'noh 1, oi 6.
4. Pato ca vì oh hnoq, 7 toq teo chùq cô, aih ăm ca vì jah loq 7 yoc 'noh 1, oi 6, loq 6 tam 1 loh 7.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
6. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì, diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
7. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.
8. Vì häq khôi song achìh, rèn pajum ca vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo. Bahmàng ca vì teo chùq ta rèm phàn pato 'boi jôq ta'mòt tam va 'boi jôq yoc 'noh.

Hla 36.

1. Thê vì oh achih ta jaiq achih vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
2. Ti ngen jò vì rai achih sôq tèo.
3. Thê vì rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlôi.

Hla 37.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 36.

* * * * *

'Boi 1. Hnai hadro sôq 8, achrâm rèn va achrâm achìh sôq 8.

Hla 38.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq 'mù chìm.
2. Dôi: "Ngen 'mù chìm cô. I 8 toq chìm. Bèn rèn da adrinh beq: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Vì häq oi ĩnh trôm 'mù sôq 8 càn. I toq leq toq chìm oi ĩnh trôm sôq 8?"
3. Thê vì oh ngen sôq oi ta mùm hapeac jàiq. Dôi: "Cô hadai sôq 8. Pi dôi 8 beq."
4. Achìh sôq 8 ta ban achìh, hê dôi: "Cô hadai sôq 8. Pi dôi rahim beq." Pachô sôq 8 hê bòch vì oh: "Sôq cô sôq cleq?"
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jàiq ma i 8 toq chìm oi ĩnh trôm sôq 8.
6. Thê vì oh ngen sôq 8 ma 'yoh oi ta mùm hapeac jàiq, chaq teo X, hmàt hadrang ti, hê khôi tiaq mùh rang lòiq achìh via sôq 8. Thê vì oh broq 'màng aih toq leq yàng va rai dôi ca vì: "Bèn pasèm achìh ĩnh teo tinh toang, loh tiaq mùh rang, vech ginh gong trùh teo tinh toang. (Broq bu dàng casi nai oi ti loang ēch.)

Hla 39.

1. Bòch: "Pi i hnoq i toq leq toq 'mù chùa? Beq bèn rèn da adrinh: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Oi ĩnh 'niq ca 'bài chùa ta mùm hapeac jàiq i sôq cleq?"
2. Thê vì oh hmàt hadrang ti ti sôq 8, achrâm achìh bu dàng vì häq khôi broq oi ta hapeac jàiq 38. Bahmàng ca vì sam bà raninh achìh jò vì rai achìh sam hadrang ti. Ti ngen vì häq broq ma troq loq ùh.
3. Thê vì oh achìh möiq tröang sôq 8 oi ta jàiq achìh vì. Ti ngen vì achìh troq loq ùh.

Hla 40.

1. Bòch: "Sôq cleq ma oi īnh pasèm troang īnh 'nhèq?"
2. Dôi: "Pì oh ràiħ dahvèq ma i 5 toq oi ta troang oq. Pì khôi ràiħ cleq?" Vì oh khòħ tèo: "5 acoang (hadrang) reang."
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jàiq cô.
4. Khôi ca aih, dôi hlài: "Bèn khôi ràiħ 5 acoang (hadrang) reang, 8 toq ploï, 6 toq loang achìħ."
5. Thê vì oh achìħ moiq troang sôq 8, moiq troang sôq 7, moiq troang sôq 6, va moiq troang sôq 8 hòm ta jàiq achìħ vì.

'Boi 2. Jôq ta'mót tam loh 8.

Hla 41.

1. Achìħ ta ban achìħ tiaq troang īnh 'nhèq.
2. Bòch: "Sôq cleq moiq apah ca teo chùq ta cadroang?"
"I toq leq toq teo chùq moiq apah ca sôq 8?"
3. Oi hnài piq troang hatiū 'màng aih diq.
4. Thê vì oh ngèn hnoq i 8 toq teo chùq rèm cadroang. 'Nheac ca teo chùq oi nòi crài ca dabau, mahāq doa crêu yùp hāq 8 toq rèm cadroang.
5. Patiah sam hmo: 7 tam 1 va 1 tam 7 hadai tiāh ca dabau.
6. Achìħ ta ban achìħ tiaq troang ma i: 7 + 1.
7. Thê vì oh rèn 'boi jôq īnh sèm troang: 7 + 1. Thê vì oh ngèn cadroang.
Bòch: "I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn pasèm?"
"I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn palùch?"
"Diq dong i toq leq toq teo chùq?"
8. Dôi: "Troq. 7 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 8 toq teo chùq."
9. Oi hnài troang palùch 'màng aih diq.
10. Thê vì oh pèħ deh cashech trùħ ta hapeac jàiq 'boi cô oq.
11. Hnài hlài 'boi oi ta hapeac jàiq cô.

Hla 42.

1. Bòch: "Ta phàn pasèm īnh 'nhèq i toq leq toq 'mù ia?"
2. Dôi: "Pì oh pachô sôq loq 'boi jôq ma pato ca bèn loq i toq leq toq ia." Ti ngen vì oh pachô troq loq ùh.
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 43.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn īnh 'nhèq.
2. Thê möiq ngai trùh ta ban achìh, rèn sôq pah 'ngeo īnh 'nhèq, hê chot troang īnh sôq aih trùh ti cadroang i 'boi jôq ma troq ca sôq aih. Khôi song, thê hääq rèn 'boi jôq.
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
4. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
5. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 44.

1. Hnài 'boi ta hapeac jaiq cô bu dàng khôi hnài hapeac jaiq 43.

'Boi 3. Oi hnài jôq ta'mót tam loh 8.

Hla 45.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasèm īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq oi īnh 'nhèq ta phàn aih?"
"I toq leq toq teo chùq oi īnh 'niq ta phàn aih?"
"8 toq teo chùq va 0 toq teo chùq, aih 8 toq teo chùq?"
3. Dôi: "Troq. 8 toq teo chùq va 0 toq teo chùq, aih 8 toq teo chùq."
4. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq: 8 tam 0 loh 8.
5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
6. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
7. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 46.

1. Dôi: "Ngen 'mù reang cô. I 7 acoang (hadrang) reang ta 'bùq pah 'ngeo va i moiq acoang reang oi moi pah 'ma. Diq dong i toq leq acoang (hadrang) reang?"
2. Thê vì oh rèn 'boi jôq inh 'niq ca reang, hê tèo ma troq, 7 tam 1 loh 8.
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
4. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì, diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
5. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

'Boi 4. Jôq yoc 'noh inh sôq 8.

Hla 47.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasèm inh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ti phàn aih?"
"I toq leq toq teo chùq khôi chot cadac?"
"I toq leq toq teo chùq ma oi?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq: 8 yoc 'noh 0, oi 8.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô.
6. Hnài hlài diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 48.

1. Dôi: "Pi oh ngen 'mù dôi chrong beq."
2. Bòch: "Diq dong i toq leq toq dôi chrong?"
"I toq leq toq dôi chrong khôi chot đac?"
"I toq leq toq dôi chrong ma oi oi?"
3. Thê vì oh rèn 'boi jôq inh 'niq ca dôi chrong, hê tèo ma troq: 8 yoc 'noh 1, oi 7.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì, diq ca 'boi jôq va sôq tèo

ma troq hlôi.

6. Ti ngen jò vì rai achih sôq tèo.

'Boi 5. Hnài hlài.

Hla 49.

1. Hnài 'boi ta hapeac jaiq cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 43.

Hla 50.

1. Achih ta ban achih tiaq phàn pasèm ình 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ti phàn aih?"
"I toq leq toq teo chùq pah 'ma ca troang hacrich?"
"Tàng bèn yoc 'noh 1 pôm teo chùq pah 'ma, oi toq leq toq teo chùq pah 'ngeo?"
3. Thê vì oh rèn pajùm 'boi jôq yoc 'noh: 8 yoc 'noh 1, oi 7.
4. Pato ca vì oh hnoq, 8 toq teo chùq cô, aih jah ām ca vì loq, 8 yoc 'noh 1, oi 7, loq 7 tam 1 loh 8.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
6. Thê vì oh achih tiaq ta jaiq achih vì, diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
7. Ti ngen jò vì rai achih sôq tèo.
8. Vì hâq khôi song achih, rèn pajùm ca vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo. Bahmàng ca vì, teo chùq ta rèm phàn pato 'boi jôq tè mot tam va 'boi jôq yoc 'noh.

Hla 51.

1. Thê vì oh achih ta jaiq achih vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
2. Ti ngen jò vì rai achih sôq tèo.
3. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlôi.

Hla 52.

1. Dôi: "Pi oh ngen diq ca doa davenh ình 'nhèq beq."
2. Bòch: "I toq leq toq teo chùq ình 'nhèq ta trôm doa davenh ình pasèm?"
"I toq leq toq teo chùq ình 'niq ta trôm doa davenh ình pasèm?"
"Dìq dong i toq leq toq teo chùq?"
3. Dôi ca vì ma ro ùh khòh rèn tang toq, mahāq thê vì ngen ta'mòt ình 'nhèq va ình 'niq, dôi mòiq yàng hlôi.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
5. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì trôi diq ca 'boi hnài ta hapeac jaiq cô.
6. Thê vì oh achìh sôq tèo ma troq oi ta nganom ình 'niq.
7. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

* * * * *

APOT IV SÔQ 9

'Boi 1. Hnài hadro sôq 9, achràm rèn va achràm achìh sôq 9.

Hla 53.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq 'mù roih.
2. Dôi: "Ngen 'mù roih cô. I 9 toq. Bèn rèn da adrinh beq: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Vì häq oi ĩnh trôm sôq 9 càn. I toq leq toq roih oi ĩnh trôm sôq 9?"
3. Thê vì oh ngen sôq oi ta mùm hapeac jaiq. Dôi: "Cô hadai sôq 9. Pi doi cachìn beq."
4. Achìh sôq 9 ta ban achìh, hê dôi: "Cô hadai sôq 9, dôi cachìn beq." Pachô sôq 9 hê bôch vì oh: "Sôq cô sôq cleq?"
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i 9 toq roih oi ĩnh trôm sôq 9.
6. Thê vì oh ngen sôq 9 ma 'yoh oi ta mùm hapeac jaiq, chaq teo X, hmàt hadrang tì, hê chot vavenh hlài teo tinh toang (X), hê khôi loh ma jang bu lem.

Hla 54.

1. Bôch: "Pi i hnoq i toq leq toq 'mù chòang? Beq bèn rèn da adrinh: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. Oi pah 'ngeo ca chòang i sôq cleq?"
2. Thê vì oh hmàt hadrang tì ti sôq 9, achràm achìh bu dàng vì häq khôi broq oi ta 'boi ta hapeac jaiq 53. Bahmàng ca vì sam bà raninh achìh jò vì rai achìh sam hadrang tì.
3. Thê vì oh achìh mòiq troang sôq 9 oi ta jaiq achìh vì. Ti ngen vì achìh troq loq ùh.

Hla 55.

1. Bôch: "Sôq cleq ma oi ĩnh sém troang ĩnh 'nhèq?"
2. Dôi: "Pi oh rài h dahvèq ma i 9 toq oi ta troang oq. Pi khôi rài h cleq?" Vì oh khòh tèo: "9 toq crôch."

3. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
4. Khôi ca aih dôi hlài: "Bèn khôi ráih 9 toq crôch, 6 toq asêh, va 9 toq prèt."
5. Thê vì oh achìh möiq troang sôq 9, möiq troang sôq 8, möiq troang sôq 7, va möiq troang sôq 9 hòm ta jaiq achìh vì.

'Boi 2. Jôq ta'mót tam loh 9.

Hla 56.

1. Achìh ta ban achìh tiaq troang īnh 'nhèq.
2. Bòch: "Sôq cleq möiq apah ca teo chùq ta cadroang?"
"I toq leq toq teo chùq möiq apah ca sôq 9?"
3. Oi hnài piq troang hatiù 'màng cô dìq.
4. Thê vì oh ngen hnoq i 9 toq teo chùq rèm cadroang. 'Nheac ca teo chùq oi nòi crài ca dabau, mahāq doa crêu yùp hâq 9 toq rèm cadroang.
5. Patiah sam hmo, 8 tam 1 va 1 tam 8 hadai tiäh ca dabau.
6. Achìh ta ban achìh tiaq troang ma i 8 + 1.
7. Thê vì oh rèn "boi jôq īnh sém troang: 8 + 1. Thê vì oh ngen cadroang. Bòch:
Bòch: "I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn pasém?"
"I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn palùch?"
"Dìq dong i toq leq toq teo chùq?"
8. Dôi: "Troq. 8 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 9 toq teo chùq."
9. Oi hnài troang palùch 'màng aih dìq.
10. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
11. Hnài hlài 'boi oi ta hapeac jaiq cô.

Hla 57.

1. Achìh ta ban achìh tiaq phàn pasém īnh 'nhèq.
2. Thê möiq ngai trùh ta ban achìh rèn teo chùq ta phàn pasém hê

pachô sôq cleq ma troq ca toq leq toq teo chùq aih.

3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
4. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
5. Hnài hlài 'boi ta hapeac jaiq cô.

'Boi 3. Rèn sôq īnh sôq 1 trùh sôq 9.

Hla 58.

1. Thê möiq ngai con 'yoh dôi sôq ma leq ma rèn ùh tàu ta troang īnh 'nhèq.
2. Thê häq rèn lùch ca troang aih tàu ca sôq.
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
4. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì, trôi diq ca 'boi hnài ta hapeac jaiq cô.
5. Thê vì achìh 'mòt sôq ma ùh tàu.
6. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

Hla 59.

1. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì trôi diq ca 'boi hnài ta hapeac jaiq cô.
2. Thê vì oh achìh tiaq raninh rèn, sôq cleq ma troq ca sôq cleq đình dròi pah 'ngeo.
3. Thê vì oh achìh tiaq raninh rèn, sôq cleq ma troq ca sôq cleq đình dròi pah 'ma.
4. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.
5. Hnài hlài 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 60.

1. Thê vì oh achìh tiaq ta jaiq achìh vì trôi diq ca 'boi hnài ta hapeac jaiq cô.
2. Thê vì achìh tam sôq ma troq ta adrêu tiaq raninh rèn ma troq.
3. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

4. Hnài hlài 'boi ta hapeac jaiq cō.

'Boi 4. Jôq ta'mòt tam va jôq yoc 'noh sam sôq 9.

Hla 61.

1. Achih ta ban achih tiaq phàn pasèm īnh 'nhèq.
2. Bòch: "I toq leq toq doa nganom gam ti phàn aih?"
"I toq leq toq doa nganom gam pah 'ma ca troang hacrich?"
"Tàng bèn yoc 1 pôm doa nganom gam pah 'ma, oi toq leq
toq doa nganom gam pah 'ngeo?"
3. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq yoc 'noh: 9 yoc 'noh 1, oi 8.
4. Pato ca vì oh hnoq 9 toq doa nganom cō, aih jah ām ca vì loq,
9 yoc 'noh 1, oi 8, loq 8 tam 1 loh 9.
5. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cō oq.
6. Thê vì oh achih tiaq ta jaiq achih vì diq ca 'boi jôq va achih sôq
tèo ma troq hlôi.
7. Ti ngen jò vì rai achih sôq tèo.
8. Vì häq khôi song achih, rèn pajum ca vì diq ca 'boi jôq va sôq
tèo. Bahmàng ca vì doa nganom ta rèm phàn pato 'boi jôq ta'mòt
tam va 'boi jôq yoc 'noh.

Hla 62.

1. Hnài 'boi ta hapeac jaiq cō bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac
jaiq 61.

'Boi 5. Jôq ta'mòt tam piq toq sôq.

Hla 63.

1. Achih ta ban achih tiaq troang īnh 'nhèq.
2. Dôi: "Ngen teo chùq cō. I 1 pôm teo chùq, èh i 3 toq teo
chùq, va èh i 1 pôm teo chùq hòm. Bèn vaq ca loq diq dong i
toq leq toq teo chùq."
3. Dôi: "Adrôi, bèn ta'mòt tam baiq phàn teo chùq īnh trôm ca

troang hacrich hòiq. 1 pôm teo chùq va 3 toq teo chùq, aih toq leq toq teo chùq?"

4. Dôi: "Hê khôi, bèn ta'mòt tam 4 toq teo chùq īnh trôm ca troang hacrich va 1 pôm teo chùq īnh gòng. 4 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih toq leq toq teo chùq?"
5. Dôi: "Pì oh ngen 'boi jôq īnh 'niq ca teo chùq oq."
6. Bòch: "Sôq cleq īnh 'niq ca teo chùq pah 'ngeo?"
"Sôq cleq īnh 'niq ca 3 toq teo chùq?"
"Sôq cleq īnh 'niq ca teo chùq pah 'ma?"
7. Dôi: "Beq bèn ta'mòt tam diq ca sôq oq. Adrôi, bèn ta'mòt tam 1 pôm teo chùq pah 'ngeo va 3 toq teo chùq. 1 pôm teo chùq va 3 toq teo chùq, aih toq leq toq teo chùq?"
8. Dôi: "Hê khôi, bèn ta'mòt tam 4 toq teo chùq aih, va 1 pôm teo chùq pah 'ma. 4 tam 1, aih toq leq toq?"
9. Achìh sôq 5 tèo pah 'ma ca teo ta atoq (= teo loh).
10. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jàiq cô.
11. Thê vì oh achìh tiaq ta jàiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
12. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

Hla 64.

1. Hnài 'boi ta hapeac jàiq cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jàiq 63.

Hla 65.

1. Achìh ta ban achìh 'boi jôq pasèm.
2. Dôi ca vì oh ta'mòt sôq 1 va sôq 3 hòiq.
3. Bòch: "1 va 3, aih toq leq?"
"4 va 1, aih toq leq?"
4. Thê vì oh achìh ta jàiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
5. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

6. Thê vὶ oh rèn dìq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

'Boi 6. Hnài hlài.

Hla 66.

1. Thê vὶ oh achinh ta jaiq achinh vὶ dìq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
2. Ti ngen jò vὶ rai achinh sôq tèo.
3. Thê vὶ oh rèn dìq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

Hla 67.

1. Hnài 'boi ta hapeac jaiq cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 66.

APOT V SÔQ 10

"Boi 1. Hnài hadro sôq 10, achràm rèn va achràm achìh sôq 10.

Hla 68.

1. Dèch canhè cashech lòiq vì oh jah sau hnoq sôq 10.
2. Dôi: "Cô sôq 10 càn. Sôq 10 cô broq sam sôq 1 va sôq 0 ma pì khôi hmaq hõc. Sôq càn cô cacleq?"
3. Thê vì oh ngen sôq oi ta mùm hapeac jaiq. Dôi: "Cô hadai sôq 10. Pì dôi mòiq jat beq."
4. Achìh sôq 10 ta ban achìh, hê dôi: "Cô hadai sôq 10, dôi mòiq jat beq." Pachô sôq 10 hê bòch vì oh: "Sôq cô sôq cleq?"
5. Bòch: "Bèn yoc sôq cleq ma broq sôq 10?"
"Sôq cleq oi pah 'ngeo?"
"Sôq cleq oi pah 'ma?"
"Sôq 1 va sôq 0 pajum, aih broq sôq cleq?"
6. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq ma i sôq 10 càn.
7. Thê vì oh ngen sôq 10 ma 'yoh oi ta mùm hapeac jaiq, chaq teo X ti sôq 1, hmàt hadrang tì, tiaq mùh rang, toc hê loh ma jang broq sôq 1 ma lem. Hê khôi, pasèm ti teo X chot loh tiaq mùh rang vavenh hlài ti teo X vaq ca broq song sôq 10.

Hla 69.

1. Bòch: "Pì i hnoq toq leq toq 'mù asêh? Beq bèn rèn da adrinh 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Oi ĩnh 'nhèq ca 'mù asêh i sôq cleq?"
2. Thê vì oh hmàt hadrang tì ti sôq 10, achràm achìh bu dàng vì hääq khôi broq oi ta hapeac jaiq 68. Bahmàng ca vì sam bà raninh achìh jò vì rai achìh sam hadrang tì.
3. Thê vì oh achìh mòiq troang sôq 10 oi ta jaiq achìh vì. Ti ngen vì achìh troq loq ùh. Thê vì oh achìh rèm toq sôq 10 yêu hangai ca dabau.

Hla 70.

1. Bòch: "Sôq cleq ma oi īnh sèm troang īnh 'nhèq?"
2. Dôi: "Pì oh ràih dahvèq i 9 toq oi ta troang oq. Pì khôi ràih cleq?" Vì oh khòh tèo: "9 toq prèt."
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.
4. Khôi ca aih dôi hlài: "Bèn khôi ràih 9 toq prèt, 10 toq crôch chenh va 10 toq carôt."
5. Thê vì oh achìh möiq troang sôq 10, möiq troang sôq 9, möiq troang sôq 8, va möiq troang sôq 10 hòm ta jaiq achìh vì.

'Boi 2. Jôq ta'mòt tam loh 10.

Hla 71.

1. Achìh ta ban achìh tiaq troang īnh 'nhèq.
2. Bòch: "Sôq cleq möiq apah ca teo chùq ta cadroang?"
"I toq leq toq teo chùq möiq apah ca sôq 10?"
3. Oi hnài piq troang hatiù 'màng cō diq.
4. Thê vì ngen hnoq i 10 toq teo chùq rèm cadroang. 'Nheac ca teo chùq oi nòi crài ca dabau, mahãq doa crêu yùp häq 10 toq rèm cadroang.
5. Patiah sam hmo: 9 tam 1 va 1 tam 9 hadai tìah ca dabau.
6. Achìh ta ban achìh tiaq troang ma i 9 + 1.
7. Thê vì oh rèn 'boi jôq īnh pasèm troang: 9 + 1. Thê vì oh ngei cadroang.
Bòch: "I toq leq toq teo chùq ci ta cadroang phàn pasèm?"
"I toq leq toq teo chùq oi ta cadroang phàn palùch?"
"Dìq dong i toq leq toq teo chùq?"
8. Dôi: "Troq. 9 toq teo chùq va 1 pôm teo chùq, aih 10 toq teo chùq."
9. Oi hnài troang palùch 'màng aih diq.
10. Thê vì oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cō oq.
11. Hnài hlài 'boi oi ta hapeac jaiq cō.

Hla 72.

1. Bòch: "Ta phàn pasèm īnh 'nhèq i toq leq toq 'mù idon?"
2. Dôi: "Pi oh pachô sôq loq 'boi jôq ma pato ca bèn loq i toq leq toq idon." Ti ngen vî oh pachô troq loq ùh.
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 73.

1. Thê vî oh achîh ta jaiq achîh vî diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
2. Ti ngen jò vî rai achîh sôq tèo.
3. Thê vî oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

'Boi 3. Rèn īnh sôq 0 trùh sôq 10.

Hla 74.

1. Thê vî oh rèn sôq īnh sém troang, hê khôi rèn adea teo chùq da adrinh hlîi.
2. Thê vî oh, tang ngai tang ngai, rèn sôq īnh 'nhèq trùh īnh 'niq.

Hla 75.

1. Thê vî oh achîh tiaq ta jaiq achîh vî trôi diq ca 'boi hnài ta hapeac jaiq cô.
2. Thê vî oh achîh ta jaiq achîh vî sôq tèo ma troq oi īnh trôm cadroang pah 'ma.
3. Ti ngen jò vî rai achîh sôq tèo.
4. Hnài hlài: Thê vî oh rèn sôq īnh 'nhèq trùh īnh 'niq.

Hla 76.

1. Hnài 'boi ta hapeac jaiq cô bu dâng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 75.

'Boi 4. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh sam sôq 10.

Hla 77.

1. Achih ta ban achih tiaq phan pasem inh 'nhèq.
2. Boch: "I toq leq toq doa piq toq mùm ti phan aih?"
"I toq leq toq doa piq toq mùm pah 'ma ca troang hacrich?"
"Tàng bèn yoc 1 pôm doa piq toq mùm pah 'ma, oi toq
leq toq doa piq toq mùm pah 'ngeo?"
3. Thê vi oh rèn pajum 'boi jôq: 10 yoc 'noh 1, oi 9.
4. Pato ca vi oh hnoq 10 toq doa piq toq mùm cô, aih ãm ca vi jah
loq, 10 yoc 'noh 1, oi 9, loq 9 tam 1 loh 10.
5. Thê vi oh pèh deh cashech trùh ta hapeac jaiq 'boi cô oq.
6. Thê vi oh achih tiaq ta jaiq achih vi diq ca 'boi jôq va sôq tèo
ma troq hlôi.
7. Ti ngen jò vi rai achih sôq tèo.
8. Vi hñq khôi song achih, rèn pajum ca vi diq ca 'boi jôq va sôq
tèo. Bahmàng ca vi doa piq toq mùm ta rèm phan pato 'boi jôq
ta'mót tam va 'boi jôq yoc 'noh.

Hla 78.

1. Hnai 'boi cô bu dñg khôi hnai 'boi ta hapeac jaiq 77.

'Boi 5. Hnai hlai.

Hla 79.

1. Thê vi oh achih ta jaiq achih vi diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma
troq hlôi.
2. Ti ngen jò vi rai achih sôq tèo.
3. Thê vi oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlôi.

Hla 80.

1. Hnai 'boi cô bu dñg khôi hnai 'boi ta hapeac jaiq 79.
Bahmàng ca vi oh ta'mót pasem sôq inh 'nhèq 'naih ta 'niq.

'Boi 6. Oi hnài hài.

Hla 81.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 79.

Hla 82.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 79.

Hla 83.

1. Pato ca vì oh 'boi cô pato ca bèn loq, toc ta atì rai yêu bác atì.
2. Thê moiq ngai con 'yoh yòang ĩnh ngèa ca 'bài vì häq, raih moiq sôq ta 'ne sôq 1 va sôq 10, hê khôi dèch canhè cashech lòiq vì jah sau hnoq.
3. Thê moiq ngai con 'yoh ma crài trùh ti häq rèn ĩnh sôq 1 trùh ti sôq ma häq khôi pachô. Bahmàng ca oh aih khöh rai rèn rai hmât dèch hadrang tì rèm sôq.
4. Thê toq leq ngai broq 'màng aih.

* * * * *

APOT VI

HADRO SÔQ *JÀT VA SÔQ ⁺RAH (Sôq 10 - 19)

Boi 1. Sôq 10 - 13.

Hla 84.

1. Dôi: "Pi oh ngen 'mu carôt ình trôm troang chot vavenh beq. I toq leq toq? Beq bèn rèn da adrinh: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10."
2. Dôi: "I 10 toq carôt ình trôm troang chot vavenh. Manaiq cô pi ngen cadroang ình 'niq ca carôt oq. Sôq 1 ình trôm cadroang cô, aih pato achauq 10 toq carôt."
3. Dôi: "Manaiq cô pi ngen ình gòng ca troang chot vavenh beq. I toq leq toq carôt ình gòng ca troang chot vavenh?"
4. Dôi: "Uh i. Rahoang dech. Manaiq cô pi ngen cadroang ình 'niq aih. Sôq 0 cô, aih uh i cleq."
5. Dôi: "Pi ngen sôq 10 pah 'ma ình gòng ca cadroang beq. Sôq 10, aih moiq achauq 10 dech, va 0 uh i ca rah hòm. Dài 'màng aih bèn achih sôq 1 ình 'ngeo va sôq 0 ình 'ma vaq ca broq sôq 10 hlôi."
6. Dôi: "Pi ngen long rason oi pah 'ngeo beq. I toq leq toq? Beq bèn rèn da adrinh: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10."
7. Dôi: "I 10 toq long khôi rason. Manaiq cô pi ngen cadroang ình 'niq ca long aih. Sôq 1 ình trôm cadroang cô, aih pato rason 10 toq long."
8. Dôi: "Manaiq cô pi ngen pah 'ma ca long rason oq. I toq leq toq long hòm ma uh rason?"
9. Dôi: "I 1 pôm long. Manaiq cô pi ngen cadroang ình 'niq ca long aih. Sôq 1 cô, aih 1 pôm long."
10. Dôi: "Sôq 1 ình trôm cadroang ình 'ngeo, aih pato moiq rason 10 toq, va sôq 1 ình 'ma, aih rah 1 pôm."
11. Dôi: "Pi ngen sôq pah 'ma ình gòng ca cadroang beq. Sôq cô

hadai bu dàng aih, mahāq sôq 1 īnh 'ngeo va sôq 1 īnh 'ma khôi
achih jēq ca dabau. Cô crêu sôq mòiq jàt mòiq. Sôq 1 īnh
'ngeo, aih sôq jàt, aih pato 10 toq. Yoc ca sôq 1 īnh 'ma, aih
pato rah 1 pôm."

12. Bòch: "Sôq cleq īnh gòng ca cadroang?" Vì
Vì oh khòh tèo: "Sôq mòiq jàt mòiq (11)."

"Sôq 1 īnh 'ngeo, aih cacleq?"

Vì oh khòh tèo: "Sôq mòiq jàt (10)."

"Nòi sôq 1 īnh 'ngeo cô, aih nòi cleq?"

Vì oh khòh tèo: "Aih nòi jàt."

"Sôq 1 īnh 'ma, aih cacleq?"

Vì oh khòh tèo: "Aih sôq rah 1."

"Há sôq 1 īnh 'ma cô, aih nòi cleq?"

Vì oh khòh tèo: "Aih nòi rah."

13. Thê vì oh achih mòiq troang sôq 10 va mòiq troang sôq 11 ta
jaiq achih vì. Thê vì oh achih sôq yêu hangai ca dabau.

Hla 85.

- Dôi: "Pi ngen 'bau 'benh kêuq oi pah 'ngeo beq. I toq leq
pleang? Beq bèn rèn da adrinh: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
- Dôi: "I 10 pleang 'benh kêuq oi ta 'bau. Manàiq cô pi ngen
adroang īnh 'niq ca 'bau aih. Sôq 1 īnh trôm adroang cô,
aih pato 10 pleang."
- Dôi: "Manàiq cô pi ngen pah 'ma ca 'bau 'benh kêuq oq. I toq
leq pleang hòm īnh gòng ca 'bau?"
- Dôi: "I 2 pleang. Manàiq cô pi ngen adroang īnh 'niq ca 2
pleang aih. Sôq 2 cô, aih 2 pleang 'benh kêuq."
- Dôi: "Sôq 1 īnh trôm adroang īnh 'ngeo, aih pato mòiq 'bau
10 pleang, va sôq 2 īnh 'ma, aih rah 2 pleang.
- Dôi: "Pi ngen sôq pah 'ma īnh gòng ca adroang beq. Sôq cô
hadai bu dàng aih, mahāq sôq 1 īnh 'ngeo va sôq 2 īnh 'ma khôi

achinh jêq ca dabau. Cô crêu sôq möiq jät baiq. Sôq 1 ình 'ngeo, aih sôq jät, aih pato 10 pleang. Yoc ca sôq 2 ình 'ma, aih pato rah 2 toq."

7. Bòch: "Sôq cleq ình gòng ca cadroang?"

Vì khòh tèo: "Sôq möiq jät baiq (12)."

"Sôq 1 ình 'ngeo, aih cacleq?"

Vì khòh tèo: "Möiq jät (10)."

"Nòi sôq 1 ình 'ngeo cô, aih nòi cleq?"

Vì khòh tèo: "Aih nòi jät."

"Sôq 2 ình 'ma, aih cacleq?"

Vì khòh tèo: "Aih sôq rah baiq toq."

"Hà sôq 2 ình 'ma cô, aih nòi cleq?"

Vì khòh tèo: "Aih nòi rah."

8. Thê vì oh achinh möiq troang sôq 12 va möiq troang sôq 13 ta jaiq achinh vì. Thê vì oh achinh sôq yêu hangai ca dabau.

'Boi 2. Sôq 14 - 17.

Hla 86.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 85.

Hla 87.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 85.

'Boi 3. Sôq 18, 19 va hnài hlài.

Hla 88.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 85.

Hla 89.

1. Achinh ta ban achinh tiaq troang ình 'nhèq.

2. Bòch: "Sôq cleq möiq apah ca teo chùq?"

"I toq leq toq teo chùq ình trôm ca troang chot vavenh?"

"Sôq īnh pah leq ma dôi ca bèn i 10 toq teo chùq?"

Vì oh khòh tèo: "Sôq īnh pah 'ngeo."

"I toq leq toq teo chùq īnh gòng ca troang chot vavenh?"

"Sôq īnh pah leq ma dôi ca bèn ma ùh i ca rah?"

Vì oh khòh tèo: "Sôq īnh pah 'ma."

3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.

4. Thê vì oh rèn diq ca sôq īnh 'nhèq trùh ha'niq.

5. Thê vì oh achram rèn īnh sôq 1 trùh sôq 19.

Hla 90.

1. Dôi: "Pì ngen apot loang ti troang īnh 'nhèq beq. īnh sém troang i mòiq achauq 10 apot loang, va īnh gòng ca achauq ùh i ca apot loang cleq. Aih bu dàng: $10 + 0$." (Mòiq jàt tam sôq dech)
2. Thê vì oh achinh tiaq ta jaiq achinh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
3. Ti ngen jò vì rai achinh sôq tèo.
4. Hnài hlài: Thê mòiq ngai con 'yoh rèn sôq tèo diq ca 'boi jôq, hê khôi thê hâq dôi īnh pah leq sôq tèo ma pato achauq apot loang, va īnh pah leq ma pato apot loang oi rah.

'Boi 4. Jôq ta'mót tam sam sôq 11 - 19.

Hla 91.

1. Dôi: "Pì ngen hmoch beq."
2. Bòch: "I toq leq toq hmoch īnh trôm troang chot vavenh?"
"I toq leq toq hmoch oi ta 'ne ca 10 toq hmoch va teo ta'mót tam (+)?"
"10 toq hmoch va 3 toq hmoch, aih toq leq toq hmoch?"
3. Dôi: "Troq. Dài 'màng aih i sôq 13 īnh 'niq ca 13 toq hmoch."
4. Bòch: "I toq leq toq hmoch īnh 'ma ca teo ta'mót tam (+)?"
5. Dôi: "Troq. Dài 'màng aih i sôq 2 īnh 'niq ca 2 toq hmoch."

6. Dôî: "Manaiq cô bèn ĩnh vaq ca loq, gôp hmoch 13 toq va 2 toq, aih toq leq toq? Beq bèn rèn da adrinh: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15."
7. Dôî: "Gôp diq dong i 15 toq hmoch. Màng aih i 13 toq hmoch va 2 toq hmoch, aih diq dong 15 toq."
8. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq: 13 tam 2 loh 15.
9. Achìh ta ban achìh 'boi jôq troang hatiù.
10. Pachô 'boi jôq pasèm, hê dôî: "Bèn ta'mòt tam sôq 13 va 2 'màng cô. Pasèm bèn ta'mòt tam sôq 3 va sôq 2 ĩnh 'ma ca troang hacrich. Nòi pah 'ma crêu nòi rah."
11. Bòch: "3 va 2, aih toq leq?"
12. Achìh sôq 5 trôm nganom nòi rah.
13. Dôî: "Bèn ngen pah 'ngeo ca troang hacrich. Nòi pah 'ngeo crêu hâq nòi jàt. Oi ti aih, toq i sôq 1."
14. Bòch: "Sôq 1 ti nòi jàt, aih cacleq?"
15. Dôî: "Troq. Sôq 1, aih 10." Màng aih bèn achìh sôq 1 tèo ti nòi jàt vaq ca pato 10 toq."
16. Achìh sôq 1 ti nòi jàt hê khôi thê vì oh rèn sôq tèo da adrinh.
17. Pachô 'boi jôq hatiù hê bòch: "Tàng i 13 toq hmoch, nhet i toq leq toq hmoch hòm min jah 15 toq?"
18. Achìh hlôi sôq tèo ti nganom.
19. Pachô 'boi jôq palùch troang aih, hê bòch: "Tàng i 2 toq hmoch, nhet i toq leq toq hmoch hòm min jah 15 toq?" Hnài vì oh vaq ca vì hâq loq tàng nhet i 3 toq hmoch va 10 toq hmoch, 'màng aih bèn achìh sôq 3 ti nòi rah pah 'ma ca troang hacrich va sôq 1 ti nòi jàt pah 'ngeo ca troang hacrich lòiq jah 13.
20. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
21. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
22. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.

Hla 92.

1. Thê vì oh achinh ta jaiq achinh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
2. Ti ngen jò vì rai achinh sôq tèo.
3. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

'Boi 5. Jôq yoc 'noh sam sôq 11 - 19.

Hla 93.

1. Dôi: "Pi ngen 'mù mat hlong beq."
2. Bôch: "I toq leq toq mat hlong īnh trôm troang chot vavenh?"
"I toq leq toq mat hlong īnh gòng ca troang chot vavenh?"
"Diq dong i toq leq toq mat hlong?"
3. Dôi: "Troq. Dài 'màng aih i sôq 17 īnh 'niq ca mat hlong."
4. Bôch: "I toq leq toq mat hlong khôi chot cadac?"
5. Dôi: "Troq. Dài 'màng aih i sôq 3 īnh 'niq ca mat hlong ma khôi chot cadac."
6. Dôi: "Manaq bèn īnh vaq ca loq, i toq leq toq mat hlong ma ùh hiaq chot cadac. Beq bèn rèn da adrinh: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14."
7. Dôi: "I 14 toq mat hlong ma ùh hiaq chot dac. 'Màng aih, tàng i 17 toq mat hlong, èh chot dac 3 toq, aih oi 14 toq mat hlong."
8. Thê vì oh rèn pajum 'boi jôq yoc 'noh: "17 yoc 'noh 3, oi 14."
9. Achinh ta ban achinh diq ca 'boi jôq troang hatiù.
10. Pachô 'boi jôq pasèm hê dôi: "Bèn yoc 'noh sôq 3 īnh sôq 17 'màng cô: Pasèm, bèn yoc 'noh sôq 3 īnh sôq 7 ti nòi rah pah 'ma ca troang hacrich."
11. Bôch: "7 yoc 'noh 3, oi toq leq toq?"
12. Achinh sôq 4 ti nòi rah trôm nganom.
13. Dôi: "Hê khôi bèn ngen ti nòi jàt pah 'ngeo ca troang hacrich. Bèn hnoq sôq 1."
14. Bôch: "Sôq 1 cô ti nòi jàt, aih cacleq?"

15. Dôï: "Troq. Aih 10 toq. Dài 'màng aih bèn achinh sôq 1 tèo ti
nòi jàt vaq ca pato 10 toq."
16. Achinh sôq 1 ti nòi jàt trôm nganom, hê thê vì oh rèn sôq tèo da
adrinh.
17. Pachô 'boi jôq ma hatiù, hê bôch: "Tàng bèn i 17 toq mat hlong,
êp chot đac toq leq toq vaq ca i sôq tèo ma troq 14 toq?"
18. Achinh sôq tèo trôm nganom.
19. Pachô 'boi jôq palùch troang aih, hê bôch: "Tàng khôi chot đac
3 tóq mat hlong, oi 14 toq, pasém diq dong i toq leq toq?" Hnài
vì oh vaq ca vì häq loq, tang nhet i 7 toq mat hlong va 10 toq
mat hlong oi ta'bùq. 'Màng aih bèn achinh sôq 7 ti nòi rah pah
'ma ca troang hacrich va sôq 1 ti nòi jàt pah 'ngeo ca troang
hacrich lòiq jah 17.
20. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cõ.
21. Thê vì oh achinh ta jaiq achinh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma
troq hlôi.
22. Ti ngen jò vì rai achinh sôq tèo.

Hla 94.

1. Hnài 'boi cõ bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 92.

'Boi 6. Hnài hlài.

Hla 95, 96.

1. Hnài baiq 'boi cõ bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 92.

* * * * *

APOT VII

HADRO SÔQ JÀT VA SÔQ RAH (Sôq 20 - 100)

Boi 1. Sôq 20 - 25.

Hla 97.

1. Dôi: "Pi ngen 'mù reang īnh trôm troang chot vavenh beq."
2. Bòch: "I toq leq phàn reang?"
"Rèm phàn, möiq phàn i toq leq acoäng (hadrang) reang?"
3. Dôi: "I baiq phàn. Möiq phàn i 10 acoäng reang. Manaiq cô
ngen cadroang īnh 'niq ca reang. Sôq 2 īnh trôm cadroang aih
pato baiq phàn reang, möiq phàn 10 acoäng reang."
4. Dôi: "Manaiq cô pi ngen īnh gòng ca troang chot vavenh oq. I
toq leq acoäng reang hòm īnh gòng ca troang chot vavenh?"
5. Dôi: "Uh i cleq īnh gòng ca troang chot vavenh. Rahoang dech.
Manaiq cô pi ngen cadroang īnh 'niq ca nòi oi dech. Sôq 0, aih
pato uh i ca reang cleq īnh gòng ca troang chot vavenh."
6. Dôi: "Pi ngen sôq pah 'ma īnh gòng ca cadroang beq. Sôq cô
hadai bu dàng aih, mahäq sôq 2 īnh 'ngeo va sôq 0 īnh 'ma khôi
achih jêq ca dabau. Cô crêu sôq baiq jàt (20). Sôq 2 ti nòi jàt,
aih pato baiq phàn, möiq phàn 10 toq. Sôq 0 ti nòi rah, aih
pato uh i ca rah."
7. Bòch: "Sôq cleq īnh gòng ca cadroang?"
"Sôq 2 īnh 'ngeo, aih cacleq?"
"Nòi sôq 2 īnh 'ngeo, aih nòi cleq?"
"Sôq 0 īnh 'ma, aih cacleq?"
"Hä sôq 0 īnh 'ma cô, aih nòi cleq?"
8. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
9. Thê vì oh achih möiq troang sôq 20, möiq troang sôq 21, va
möiq troang sôq 22 ta jaiq achih vì.

Hla 98.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 97.

'Boi 2. Sôq 26 - 30.

Hla 99, 100.

1. Hnài baiq 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 97.

'Boi 3. Hnài hlài.

Hla 101.

1. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq troang dàng gat. (Rèn ĩnh 'ngeo 'nàih ta 'ma.)
2. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq 'bôi troang 'la'loh.
3. Thê vì oh rèn toq sôq tèo 'bôi troang 'la'loh.
4. Thê vì oh achram rèn sôq ĩnh sôq 1 trùh sôq 30 ma ai ngen cashech.

'Boi 4. Sôq 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100.

Hla 102.

1. Dôi: "Pì ngen diq ca phàn teo chùq ti troang ĩnh 'nhèq oq."
2. Bòch: "Rèm phàn, mòiq phàn i toq leq toq teo chùq?"
"I toq leq phàn?"
"Ĩnh gòng diq ca phàn teo chùq aih, oi i teo chùq ùh?"
3. Bòch: "Oh ma leq jah dôi ca au, sôq cleq oi mòiq apah ca pun phàn teo chùq aih?" Tàng ùh i cabô tèo hlài ma renh, mangai hnài khòh dôi: "Aih sôq 40."
4. Bòch: "Sôq 4 ĩnh 'ngeo, aih cacleq?"
"Sôq 0 ĩnh 'ma, aih cacleq?"
"Mòiq apah ca pun phàn teo chùq aih, sôq cleq?"
5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 103.

1. Bòch: "Sôq cleq īnh ngoi pasèm?"
"I toq leq phàn 10 toq vaq ca jah 10 toq?"
2. Thê vì oh hmàt hadrang tì pachô phàn 10 teo chùq pah mòiq ca sôq 10. Hê khôi dôi ca vì phàn cô pato sôq 10.
3. Bòch: "Sôq cleq hatiù ca aih?"
"I toq leq phàn 10 toq min jah 20 toq?"
4. Thê vì oh hmàt hadrang tì pachô phàn 10 toq teo chùq pah mòiq ca sôq 10, va pah mòiq ca sôq 20, hê khôi dôi ca vì 2 phàn cô, aih 20.
5. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
6. Thê vì oh rèn diq ca sôq īnh 'nhèq trùh īnh 'niq.
7. Thê vì oh achram rèn sôq tang jàt ma ai ngen cashech.
8. Thê vì oh achih sôq 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, ta jaiq achih vì.

Hla 104.

1. Dôi: "Pì ngen diq ca sôq īnh trôm nganom ti 'nhèq."
2. Bòch: "Sôq cleq īnh trôm nganom īnh pasèm?" (10)
"Sôq cleq ma khôi achih hatiù ca aih?" (30)
"Oi ta 'ne baiq sôq aih, khòh i sôq cleq?" (20)
"Paluch troang aih, sôq cleq?" (50)
"Oi ta 'ne sôq 30 va 50 khòh i sôq cleq?" (40)
3. Thê vì oh achih tiaq ta jaiq achih vì trôi diq ca 'boi hnài ta hapeac jaiq cô.
4. Thê vì achih sôq tèo ma troq īnh trôm nganom.
5. Ti ngen jò vì rai achih sôq tèo.
6. Hnài hlài: Thê vì oh rèn diq ca sôq īnh trôm nganom.

'Boi 5. Sôq 31 - 99.

Hla 105.

1. Dôi: "Pi ngen sôq īnh 'nhèq beq."
2. Boch: "Cabô jah dôi ca au sôq cleq cô?"
"Sôq 3 īnh 'ngeo, aih cacleq?"
"Sôq 2 īnh 'ma, aih cacleq?"
3. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 106.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 105.

Hla 107.

1. Dôi: "Pi ngen troang īnh 'nhèq oq. I sôq 5 moiq apah ca achauq loang īnh 'ngeo. Moiq achauq aih i 10 toq. Sôq 5 cô, aih pato 5 achauq, moiq achauq i 10 toq. Hadai i sôq 2 moiq apah ca 2 toq loang hòm. Aih pato i 2 toq loang hòm īnh gòng ca 5 achauq."
2. Bôch: "Dìq dong i toq leq toq loang?"
Pato ca vì oh sôq 52 khôi achih īnh 'ma.
3. Thê vì oh tang ngai tang ngai dôi i toq leq achauq loang va toq leq toq apot loang, hê khôi achih ma troq ta troang tiaq bà hâq khôi dôi.

Hla 108.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 107.

'Boi 6. Rèn īnh sôq 1 trùh sôq 100.

Hla 109.

1. Thê vì oh rèn da adrinh diq ca sôq ta hapeac jaiq cô.
2. Thê vì oh tang ngai tang ngai, moiq ngai rèn moiq troang moiq yang.
3. Thê vì oh achram rèn sôq īnh sôq 1 trùh sôq 100. Tàng vì hâq

uh hmàng, thê vì häq pèh ngen cashech.

Hla 110.

1. Thê vì oh achìh tiaq ta jàiq achìh vì trôi diq ca 'boi hnài ta hapeac jàiq cô.
2. Thê vì oh achìh tiaq raninh rèn, sôq cleq ma troq ca sôq cleq.
3. Ti ngen vì jò vì rai achìh sôq tèo.
4. Hnài hlài 'boi ta hapeac jàiq cô.

Hla 111.

1. Thê vì oh achìh tiaq ta jàiq achìh vì trôi diq ca 'boi hnài ta hapeac jàiq cô.
2. Thê vì oh achìh sôq ma leq ma adrôi, tiaq ca raninh rèn matroq.
3. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.
4. Hnài hlài 'boi ta hapeac jàiq cô.

'Boi 7. Rèn blòi yùp sam baiq.

Hla 112.

1. Thê vì oh rèn diq ca sôq īnh sôq 1 trùh sôq 20.
2. Thê vì oh pasèm rèn īnh sôq 2 trùh sôq 20 rèm ti cloh troang: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20.
3. Dôi ca vì, rèn 'màng aih crêu häq rèn blòi yùp sam baiq, dài 'màng aih bèn cadac sôq 1 rèn sôq 2, cadac sôq 3, rèn sôq 4 cleq clài.
4. Yoc 20 pleang hmo (loq cleq) vaq ca pato ca vì loq rèn blòi yùp sam baiq. Pasèm rèn hmo tiaq raninh 'màng cô: 1, 2, 3, 4, 5, 6, ... Hê khôi, thê vì rèn hmo aih blòi yùp sam baiq sam baiq: 2, 4, 6, ... vaq ca pato ca vì loq rèn blòi yùp sam baiq 'màng aih yêu renh ca rèn tang moiq.
5. Thê vì oh rèn diq ca sôq ta cloh jàiq palùch.
6. Thê vì oh tang ngai tang ngai trùh rèn hmo aih blòi yùp sam

baiq sam baiq.

Hla 113.

1. Thê vì oh achihh tiaq ta jaiq achihh vì trôi diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.
2. Thê vì oh achihh sôq ma troq 'mót rèm nòi.
3. Ti ngen jò vì rai achihh.
4. Hnài hìai 'boi ta hapeac jaiq cô.

* * * * *

APOT VIII

JÔQ TA'MÔT TAM VA JÔQ YOC 'NOH ÌNH SÔQ 1 TRÙH SÔQ 99.

'Boi 1. Jôq ta'môt tam ình sôq 1 trùh sôq 99.

Hla 114.

1. Dôi: "Ngen diq ca apot loang to troang ình 'nhèq oq. Rèm achauq, mòiq achauq i 10."
2. Bòch: "I toq leq achauq?"
"3 achauq i toq leq toq?"
3. Achìh sôq 3 ti ban achìh, hê dôi: "Sôq 3 cô pato i 30 apot loang."
4. Bòch: "I toq leq apot loang oi ta 'ne achauq loang va teo +?"
5. Achìh sôq 5 mòiq apah ca sôq 3 vaq ca jah crêu sôq 35.
6. Bòch: "Manàiq cô i sôq cleq ti ban achìh?"
7. Bòch: "I toq leq apot loang oi pah 'ma ca teo ta'môt tam (+) ta cashech pi?"
8. Achìh + 4 ti ban achìh ình 'niq ca sôq 35, hê khôi chot troang ti cloh + 4.
9. Dôi: "Manàiq cô bèn ình vaq ca loq 35 tam 4, aih toq leq?
Pasèm bèn ta'môt tam sôq ti nòi rah ình 'ma, vaq ca loq i toq leq apot loang rah."
Bòch: "5 tam 4, aih toq leq?"
10. Achìh sôq 9 ình 'niq ca sôq 4, hê dôi: "Manàiq cô bèn ngen ti nòi jàt pah 'ngeo vaq ca loq diq dong i toq leq achauq loang. I 3 achauq. 'Màng aih bèn achìh 'môt sôq 3 nòi tèo hlài."
11. Achìh sôq 3 mòiq apah ca sôq 9 vaq ca jah crêu sôq 39.
12. Bòch: "35 tam 4, aih toq leq?"
13. Thê vì oh tang ngai tang ngai trùh ta ban achìh broq 'boi jôq apot loang cô, mòiq ngai mòiq troang. Thê mòiq ngai broq 'boi jôq, rai broq rai dôi hlài rèm phàn apot loang ta 'boi jôq aih.

Hla 115.

1. Thê vì oh achinh ta jaiq achinh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
2. Ti ngen jò vì rai achinh sôq tèo.
3. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

'Bòi 2. Jôq yoc 'noh ình sôq 1 trùh sôq 99.

Hla 116.

1. Dôi: "Ngen diq ca apot loang to troang ình 'nhèq cq."
2. Bòch: "I toq leq achauq loang?"
"3 achauq i toq leq toq?"
3. Achinh sôq 3 ti ban achinh hê dôi: "Sôq 3 cô pato i 30 apot loang khôi achauq."
4. Bòch: "Ình gòng ca achauq i toq leq toq apot loang hòm?"
5. Achinh sôq 5 moiq apah ca sôq 3 vaq ca jah crêu sôq 35.
6. Bòch: "Manàiq cô i sôq cleq ti ban achinh?"
7. Bòch: "I toq leq apot loang khôi chot dac?"
8. Achinh - 1 ti ban achinh ình 'niq ca sôq 35 hê khôi chot troang ình 'niq - 1.
9. Dôi: "Manàiq cô bèn ình vaq ca loq jò bèn yoc 'noh 1 ình sôq 35, oi toq leq. Pasèm bèn yoc 'noh 1 ình 5 vaq ca loq i toq leq apot loang rah. 5 yoc 'noh 1, oi toq leq?"
10. Achinh sôq 4 ình 'niq ca sôq 1 hê dôi: "Manàiq cô bèn ngen ti nòi jat pah 'ngeo vaq ca loq diq dong i toq leq achauq loang. I 3 achauq, 'màng aih bèn achinh 'mót sôq 3 nòi tèo hlài."
11. Achinh sôq 3 moiq apah ca sôq 4 vaq ca jah crêu 34.
12. Bòch: "Tang bèn yoc 'noh 1 ình 35 oi i toq leq?"
13. Thê vì oh tang ngai tang ngai trùh ta ban achinh broq 'boi jôq apot loang cô, moiq ngai moiq troang. Thê moiq ngai broq 'boi jôq, rai broq rai dôi hlài rèm phàn apot loang ta 'boi jôq aih.

Hla 117.

1. Thê vì oh achinh ta jaiq achinh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
2. Ti ngen jò vì rai achinh sôq tèo.
3. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

'Boi 3. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh sam jât.

Hla 118.

1. Achinh 'boi jôq pasèm ti ban achinh.
2. Dôi: "Manaiq cô bèn broq 'boi jôq ta'mót tam ma i sôq dech (0) ti nòi rah."
3. Bòch: "Sôq pasèm īnh 'nhèq, aih cacleq?"
"Sôq īnh 'niq ca hâq cacleq?"
4. Dôi: "Manaiq cô bèn īnh ta'mót tam 20 va 30. Pasèm bèn ta'mót tam sôq ti nòi rah. Sôq dech tam sôq dech, aih toq leq? (0 + 0)"
5. Achinh sôq 0 tèo ti nòi rah.
6. Dôi: "Manaiq cô bèn ta'mót tam sôq ti nòi jât vaq ca loq i toq leq jât. 2 tam 3, aih toq leq?"
7. Achinh sôq 5 tèo ti nòi jât.
8. Bòch: "20 tam 30 , aih toq leq?" Pato ām ca vì loq, 20 lah baiq phàn 10, aih 20. 30 lah piq phàn 10, aih 30. Hadai 'màng aih baiq phàn 10 ta'mót tam piq phàn 10, aih padam phàn 10, aih 50.
9. Thê vì oh achinh ta jaiq achinh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
10. Ti ngen jò vì rai achinh sôq tèo.
11. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

Hla 119.

1. Achinh 'boi jôq pasèm ti ban achinh.
2. Dôi: "Manaiq cô bèn broq 'boi jôq yoc 'noh ma i sôq dech (0) ti

nòi rah.

3. Bôch: "Sôq pasèm īnh 'nhèq, aih cacleq?"
"Sôq īnh 'niq ca hâq, aih cacleq?"
4. Dôi: "Manàiq cô bèn īnh yoc 'noh 30 īnh 90. Pasèm bèn yoc 'noh sôq ti nòi rah. Sôq dech yoc 'noh sôq dech, oi toq leq?"
5. Achìh sôq 0 tèo ti nòi rah.
6. Dôi: "Manàiq cô bèn yoc 'noh sôq ti nòi jàt vaq ca loq oi i toq leq jàt. 9 yoc 'noh 3, oi i toq leq?"
7. Achìh sôq 6 tèo ti nòi jàt.
8. Bôch: "90 yoc 'noh 30, oi i toq leq?" Pato ām ca vì loq 90 lah cachìn phàn 10, va 30 lah piq phàn 10, 'màng aih cachìn phàn 10 yoc 'noh piq phàn 10, aih 6 phàn 10, aih 60.
9. Thê vì oh achìh ta jàiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.'
10. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.
11. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

'Boi 4. Jôq ta'mòt tam va jôq yoc 'noh hòm īnh sôq 1 trùngh sôq 99.

Hla 120.

1. Achìh 'boi jôq pasèm ti ban achìh.
2. Bahmàng ca vì oh ta'mòt tam sôq ti nòi rah hòiq, hê khôi ta'mòt sôq ti nòi jàt.
3. Thê vì oh achìh ta jàiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
4. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo.
5. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

Hla 121.

1. Achìh 'boi jôq pasèm ti ban achìh.
2. Bahmàng ca vì oh yoc 'noh sôq ti nòi rah hòiq, hê khôi yoc 'noh sôq ti nòi jàt.

3. Thê vì oh achinh ta jaiq achinh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
4. Ti ngen jò vì rai achinh sôq tèo.
5. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

'Boi 5. Hnài hlài.

Hla 122.

1. Bôch: "'Boi jôq möiq apot hapeac jaiq īnh 'nhèq, va 'boi jôq möiq apot hapeac jaiq īnh 'niq, hăq crài ca dabau 'màng leq?'"
2. Thê vì oh achinh ta jaiq achinh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
3. Ti ngen jò vì rai achinh sôq tèo.
4. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

Hla 123.

1. Hnài 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 122.

* * * * *

HỘC VIỆC 'BAC

(Hàng: Hnài 'boi cô, mangai hnài khòh i 20 hleac 1 dòng 1 dòng, 4 hleac 5 dòng 5 dòng, 2 hleac 10 dòng 10 dòng, 1 hleac 20 dòng, và 1 hachêh 'bac jaiq 20 dòng.)

'Boi 1. Canaq hèo, 1 dòng.

Hla 124.

1. Dôi: "Pi ngen doa 'mù hleac 'bac pasem īnh 'nhèq oq. Cabô jah dôi 'bac cô toq leq?" Tàng ùh i cabô loq, dôi ām ca vì, aih 1 dòng.
2. Bòch: "Dieq bèn loq haq 1 dòng?"
(Dài i sôq 1 càn ti cleac haq.)
3. Dôi: "Pi ngen sôq 1 mòiq apah 'ma ca 1 dòng aih oq. Pah 'ma ca sôq 1 khôi achinh chù đ yêu ha'nhèq. Chù đ cô aih pato haq dòng. Màng aih jò i chù đ pah 'ma ca sôq 1, aih pato haq 1 dòng.
4. Oi hnài 'màng aih diq ca 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 125.

1. Thê vì oh rèn 'bac 1 dòng 1 dòng oi ta hapeac jaiq īnh 'nhèq.
2. Dôi ām ca vì loq, tang 1 dòng tang 1 dòng 5 hleac, aih canaq hèo tiah ca 1 hleac 5 dòng.
3. Thê vì oh ngen ta hapeac jaiq palùch, hê rèn 'màng cô:
"5 hleac 1 dòng 1 dòng, aih 5 dòng."
4. Thê vì oh tang ban angui, trùh ta ban mangai hnài, hê khôi mangai hnài jah pato ca vì sam 'bac 'nàng 5 hleac 1 dòng 1 dòng aih bu dàng 1 hleac 5 dòng.

Hla 126, 127.

1. Hnài baiq 'boi.cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 125.

'Boi 2. Canaq hèo 5 đồng, 10 đồng, và 20 đồng.

Hla 128, 129.

1. Hnài baiq 'boi cô bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 125.

Vì oh khòh hòc hlài diq 'boi cô hlôi hlôi trùh jò loq ma ro.

Hla 130.

1. Bòch: "Ta hapeac jaiq īnh 'nhèq i hleac 'bac caq toq leq?"
2. Dôi: "Pi ngen doa 'mù īnh 'niq ca hleac 'bac aih oq. I sôq oi ti mùm īnh 'niq. Sôq aih sôq cleq?"
3. Dôi: "Doa 'mù 'bac cõ hadai 20 đồng, mahāq hāq sam jaiq.
Hleac 'bac kènh 20 đồng va hleac 'bac jaiq 20 đồng canaq hèc
va hāq hadai tiah ca dabau (da adàng). "
4. Yoc hleac 'bac kènh 'nàng, hê pato ām ca vì oh loq, hleac 'bac
kènh 20 đồng va hleac 'bac jaiq 20 đồng canaq hèo va hāq hadai
tiah ca dabau (da adàng).

'Boi 3. Jōq ta'mót tam 'bac.

Hla 131.

1. Dôi: "Pi ngen diq ca hleac 'bac kènh ta troang īnh 'nhèq oq.
Ta'mót tam diq ca hleac 'bac 'màng cô: 1 đồng tam 1 đồng, aih
2 đồng, tam 1 đồng hòm, aih 3 đồng."
2. Thê vì oh ta'mót tam 'bac diq rèm troang 'màng aih, hê achih
tèo ma troq ta jaiq achih vì.
3. Ti ngen jò vì rai achih sôq tèo.
4. Hnài hlài 'boi ta hapeac jaiq cô.

Hla 132, 133.

1. Hnài baiq 'boi cō bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 131.
Khôi song hnài, hốc hlài 'boi ta hapeac jaiq 128 va 129.

'Boi 4. Rot sam 'bac.

Hla 134.

1. Dōi: "Lac mòt ta hnim padro. Hāq rot rèm ca dahvèq ma jah hnoq ta hapeac jaiq cō. Pi hnoq cleq pasèm īnh 'nhèq?"
2. Dōi: "Lac ām 1 dòng rot 1 pleang 'benh kêuq, 'màng aih khôi achìh 1 đ oi pah 'ma."
3. Bòch: "Cacleq īnh 'niq ca pleang 'benh kêuq?"
"Hāq ām toq leq rot 'benh aih?"
4. Oi hnài 'màng aih dìq ca 'boi ta hapeac jaiq cō.
5. Dōi: "Manàiq cō bèn īnh vaq ca loq Lac rot dìq ca dahvèq aih, hāq ām toq leq. Vaq ca loq, bèn nhet ta'mòt tam dìq ca sôq 1 aih."
6. Jùp đò vì oh ta'mòt tam dìq ca 'bac 1 dòng 1 dòng.

Hla 135.

1. Hnài 'boi cō bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jaiq 134.

Hla 136.

1. Dōi: "Pi ngen moiq apot hapeac jaiq īnh 'nhèq oq. Pi hnoq hleac 'bac toq leq?"
2. Dōi: "Lac khôi 'ràng 1 hleac 'bac kènh 10 dòng mòt ta hnim padro. Hāq ām 4 dòng rot 4 pleang 'benh kêuq. Hāq ām ca mangai tech hleac 'bac kènh 10 dòng aih. Bèn īnh vaq ca loq mangai tech padreo ca Lac rah toq leq. Pi hnoq khôi achìh : - 4 đ īnh 'niq ca hleac 'bac 10 dòng aih. 10 dòng yoc 'noh 4 dòng, oi toq leq?"
3. Yoc 'bac 'nàng pato ām ca vì oh hnoq 'bac Lac i rah toq leq.

(Mangai tech jah padreo ca Lac 5 dòng 1 hleac va 1 dòng 1 hleac, loq jah ăm 6 hleac 1 dòng 1 dòng.)

Hla 137.

1. Dôi: "Yi Hông pangot, hǎq lam ta chòq. Hǎq vê 'bac bu dàng pì hnoq ta cloh hapeac jàiq.'"
2. Bòch: "Pi hnoq 'bac caq toq leq?'"
"Yi Hông vê toq leq dòng diq dong?"
3. Dôi: "Manàiq cō pì ngen diq ca dahvèq caq ma Yi Hông hnoq oi ta chòq."
4. Bòch: "Hǎq hnoq dahvèq cleq?"
5. Dôi: "Mòiq apah ca rèm yineq khôi achih tech toq leq. Bên ĩnh vaq ca loq Yi Hông jah rot dahvèq ma leq sam 'bac 9 dòng ma hǎq khôi vê."
6. Bòch: "Prét toq leq? Yi Hông plàih rot prét ùh?"
"Crôch toq leq? Yi Hông plàih rot crôch ùh?"
"Plì sôi toq leq? Yi Hông plàih rot plì sôi ùh?"
"Hatêu toq leq? Yi Hông plàih rot hatêu ùh?"
"Catap ia toq leq? Yi Hông plàih rot catap ia ùh?"
"Dahvèq ma leq Yi Hông ma plàih rot?"
"Yi Hông plàih rot prét va hatêu ùh?"
"Tàng hǎq rot toq prét, 'bac hǎq oi i toq leq?'"
"Tàng hǎq rot toq hatêu, 'bac hǎq oi i toq leq?'"
"Tàng hǎq rot baiq yineq aih, 'bac hǎq oi i toq leq?'"

'Boi 5. Hnài hlài.

Hla 138.

1. Hnài 'boi cō bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jàiq 134.

Hla 139, 140.

1. Hnài baiq 'boi cō bu dàng khôi hnài 'boi ta hapeac jàiq 136.
Khôi song hnài, hõc hlài 'boi ta hapeac jàiq 128 va 129.

APOT X VÊH

(Hmèng: Hnài 'boi cô, mangai hnài khòh i loang manih (thùac). Tàng hääq ùh i, hääq khòh yoc möiq pôm loang vêh troq möiq manih (thùac).)

'Boi 1. Loang manih (thùac).

Hla 141.

1. Dôi: "Pì ngen möiq apot hapeac jaiq īnh 'nhèq oq. Cô doa 'mù loang manih. Nhet ca hääq vaq ca vêh. Loang manih yôh bu troq möiq manih (thùac). "
2. Pato ăm ca vì oh hnoq loang manih 'nàng, loq möiq pôm loang vêh dàng yôh bu troq möiq manih.
3. Dôi: "Pì ngen 'mù mangai gu cadri oi ta cloh hapeac jaiq oq. I möiq ngai gu cadri tech bai. Hääq yoc loang manih vêh bai ma troq dàng yôh tech ca mangai gu cadri ma möiq."
4. Bòch: "Cacleq ma crài ma bèn jah vêh sam loang manih?"
Jah tèo 'màng cô:
 - (1) jrang hnrim.
 - (2) loang ban loq cala vaq ca broq cleq clài.
 - (3) bai lòiq jíp iú cvàn.
 - (4) casi loq casi mim, loq loang lòiq tènh hadret.
 - (5) vêh 'màng aih ban va gèq vaq ca loq 'nòh 'mòt 'nòh.
 - (6) vêh dàng yôh dàng vàu adùq hőc.
5. Dôi: "Manàiq cô pì ngen loang manih oq."
6. Bòch: "Sôq cleq īnh 'niq ca loang manih?"
"Pah 'ma ca sôq 1, aih chû cleq?"
7. Dôi: "Bèn achinh chû m, aih manih. Sôq 1 va chû m pajùm, aih 1 manih. Khôi achinh 1m meh dài loang aih bu troq möiq manih hääq.

Hla 142.

1. Bòch: "Pì i hnoq i toq leq ngai con 'yoh?"

"Rèm ti pinh con 'yoh i cacleq?"

"Oh ma leq yêu ha'nhèq ca loang manih?"

"Oh ma leq yêu ha'niq ca loang manih?"

"Oh ma leq da adàng ca loang manih?"

2. Yoc loang manih loq loang yôh bu troq mòiq manih vaq ca vêh rèm ngai con 'yoh 'nàih 'nhèq. Thê vì hǎq achràm vêh dabau 'nàih 'nhèq, mahǎq lah vì hǎq piq 'bài 'màng cô hòiq: (1) Vì oh ma yêu ha'nhèq mòiq manih. (2) Vì oh ma yêu ha'niq mòiq manih. (3) Vì oh ma bu da adàng ca mòiq manih.
3. Ràih yoc vì oh mòiq 'bài mòiq ngai thê hǎq rèn 'bài deh cheac vaq ca loq 'bài hǎq i toq leq ngai.
4. Thê vì oh yoc loang manih ti vêh cacleq ta adùq, ma leq yêu ha'nhèq, ma leq yêu ha'niq, ma leq da adàng ca mòiq manih.
5. Thê vì oh yoc loang manih ti vêh cacleq ta adùq ma yôh bu troq 2 manih loq 3 manih.

'Boi 2. Jôq ta'mót tam va jôq yoc 'noh sam manih.

Hla 143.

1. Dôi ǎm ca vì oh loq diq 'boi jôq cô, aih 'boi jôq ta'mót tam sam manih. Bahmàng ca vì oh chù m, aih pato manih. 'Màng aih vì hlîi hlîi achìh chù m oi pah 'ma ca sôq rèm 'boi jôq. Thê vì oh uac ta manoh, rèm sôq aih, aih loang manih. Patiah, ta 'boi jôq pasèm i mòiq pôm loang dàng yôh 1m va mòiq pôm loang dàng yôh 2m. Bèn ĩnh vaq ca loq diq dong i toq leq manih.
2. Thê vì oh achìh ta jaiq achìh vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlîi.
3. Ti ngen jò vì rai achìh sôq tèo. Bahmàng ca vì oh achìh chù m.
4. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlîi.

Hla 144.

1. Dôi ǎm ca vì oh loq, diq ca 'boi jôq cô, aih 'boi jôq yoc 'noh

sam manih. Thê vì oh ûac ta manoh rèm sôq aih, aih loang manih. Patiah, ta 'boi jôq pasèm i möiq loang dàng yôh 6m, mahäq bèn pot cađac 3m. Bèn ĩnh vaq ca loq apot loang aih, hâq oi yôh toq leq manih.

2. Thê vì oh achih ta jaiq achih vì diq ca 'boi jôq va sôq tèo ma troq hlôi.
3. Ti ngen jò vì rai achih sôq tèo. Bahmàng ca vì oh achih chù m.
4. Thê vì oh rèn diq ca 'boi jôq va sôq tèo hlôi.

* * * * *